

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

6. SINIFLARDA YAPIM EKLERİNİN ÖĞRETİMİNE
YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN
ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Erhan YEŞİLYURT

Bolu – 2011

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

6. SINIFLARDA YAPIM EKLERİNİN ÖĞRETİMİNE
YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN
ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Erhan YEŞİLYURT

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Hidayet ÖZCAN

Bolu – 2011

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Erhan Yeşilyurt'a ait **"6. Sınıflarda Yapım Eklerinin Öğretimine Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi"** adlı çalışma jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir. 30/06/2011

Akademik Unvan, Adı ve Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Hidayet ÖZCAN

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr Salih Kürşad DOLUNAY

.....

Üye : Doç. Dr. Zeki Arsal

.....

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Gönül ÜLKER

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

6. SINIFLARDA YAPIM EKLERİNİN ÖĞRETİMİNE YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN ETKİSİ

Erhan YEŞİLYURT

Yüksek Lisans Tezi - Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hidayet ÖZCAN

Haziran, 2011, xii + 79 sayfa

“6. Sınıflarda Yapım Eklerinin Öğretimine Yaratıcı Drama yönteminin Etkisi” başlıklı bu tezin amacı, ilköğretim 6. Sınıf öğrencilerinde Türkçe dersinde dil bilgisi becerilerinden yapım eklerinin öğrenimi açısından yaratıcı drama yönteminin uygulandığı grup ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını görmektir. Bu nedenle İstanbul ili Bayrampaşa ilçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Cevatpaşa İlköğretim Okulundaki altıncı sınıf öğrencilerinin oluşturduğu iki şube örneklem olarak alınmıştır.

Bu çalışma deneysel bir çalışmadır ve çalışmada Ön test – Son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yapım eklerinin ne derece bilindiğini anlamaya yönelik yirmi soruluk ölçek formu uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler SPSS for Windows paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının ön test – son test ortalama puanları ve standart sapmaları hesaplanmış ve aralarında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Bunun için de t testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, yapım ekleri konusunda yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan öğretimin geleneksel yöntemlerle yapılan öğretime göre daha etkili olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Türkçe Öğretimi, Yaratıcı Drama, Yapım ekleri, Dil Bilgisi, Eğitim

ABSTRACT**THE EFFECT OF CREATIVE DRAMA METHOD ON TEACHING
DERIVATIONAL AFFIX AT SIXTH CLASSES STUDENTS****Erhan YEŞİLYURT****Master Thesis - Turkish Education Department****Advisor: Assist. Prof. Dr. Hidayet ÖZCAN****June, 2011, xii + 79 pages**

The aim of this thesis, which is “The Effect Of Creative Drama Method On teaching Derivational Affix at Sixth classes Students”, looking at if there is significant difference between using Creative Drama Method and traditional methods at turkish lessons for learning derivational affix on Sixth Grade Primary Schools Students. For this reason, two class which includes sixth grade students were chosen for the sample mean at Cevatpaşa primary school at Bayrampaşa in the city of İstanbul.

It is an Experimental thesis and pre-test – post-test with control cluster are applied. In the thesis, for implement of collection data we prepared a test includes twenty questitions for learning how much known derivational affix.

The analyses were gathered with the analysis package program SPSS for windows 13.0 on the computer. Experimental group and control group’s pre-test – post mean point and standard deviation were figured out and looked at if there is significant difference. T test was used for it.

End of the research, we saw that on the derivational affixes subject teaching with creative drama method more effective than teaching with traditional method.

Key words: Turkish Education, Creative Drama, Derivational Affix, Grammar, Education

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, 6. Sınıflarda Yapım Eklerinin Öğretimine Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

24/06/2011

Erhan Yeşilyurt

Kardeşim Mehmet Yeşilyurt’a ...

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek Lisans eğitimimde desteğini esirgemeyen tezimin hazırlanmasında yol göstericim olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hidayet ÖZCAN'a, görüş ve önerilerinden dolayı hocam Yrd. Doç. Dr. Kemalettin DENİZ'e, Öğretim Görevlisi Gülşen YEĞEN'e ve diğer hocalarıma, arkadaşlarım Resul TOPUZ'a, Haluk GÜNGÖR'e, Murat TACİKAYAN'a teşekkür ederim.

Eğitimim için verdikleri emeklerinden dolayı aileme, manevi desteğinden dolayı değerli arkadaşım Efecan KARAGÖL'e teşekkür ederim.

BOLU, 2011

ERHAN YEŞİLYURT

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR	vii
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
 I. BÖLÜM.....	 1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Alt problemler	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlılar.....	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.7. Tanımlar.....	6
1.7.1. Dil bilgisi	6
1.7.2. Doğaçlama	6
1.7.3. Yaratıcı drama.....	6
1.7.4. Yapım eki.....	6
 II. BÖLÜM	 7
2.1. KURAMSAL TEMELLER	7
2.2. TÜRKÇE ÖĞRETİMİ.....	7
2.2.1. Türkçe öğretiminin genel amaçları	8
2.2.2. Türkçe öğretim ilkeleri	9
2.2.3. Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	9
<i>Anlatma yöntemi</i>	9
<i>Tartışma yöntemi</i>	10

<i>Soru – cevap yöntemi</i>	12
<i>Drama yöntemi</i>	12
2.2.4. Dil	22
2.2.5. Dil Bilgisi.....	23
<i>Ses</i>	25
<i>Kelime</i>	25
<i>Kök</i>	26
<i>Ekler</i>	26
2.2.6. Dil Bilgisi Öğretiminin İlkeleri.....	34
2.2.7. İlgili Araştırmalar	35
III. BÖLÜM	41
3.YÖNTEM	41
3.1. Araştırma modeli	41
3.2. Çalışma grubu	41
3.3. Veri toplama aracı.....	42
<i>Yapım ekleri testi</i>	42
3.4. Veri toplama süreci	43
<i>Grupların denkleştirilmesi</i>	43
<i>Deney grubunda yapılan öğretim</i>	44
<i>Kontrol grubunda yapılan öğretim</i>	45
3.5. Verilerin Analizi	45
IV. BÖLÜM	47
4. BULGULAR VE YORUMLAR	47
1. Alt Probleme İlişkin Bulgular	47
2. Alt Probleme İlişkin Bulgular	48
3. Alt Probleme İlişkin Bulgular	48
V. BÖLÜM	51
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	51
5.1. Sonuçlar	51
5.2. Öneriler	51

KAYNAKÇA.....	53
----------------------	-----------

EKLER	57
--------------------	-----------

Ek - 1 YAPIM EKLERİ TESTİ.....	57
Ek - 2 Geleneksel Yöntemlerle Kullanılan Ders Planları	58
Ek - 3 Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılan Ders Planları	60
Ek - 4 Plan – 2.....	63
Ek - 5 Plan – 3.....	66
Ek - 6 Plan - 4	69
Ek - 7 Plan – 5.....	71
Ek - 8 Plan – 6.....	73
Ek - 9 Uygulama esnasında Çekilen Örnek Resimler.....	75
Ek - 10 İlköğretim Türkçe 6 Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı	77
Ek - 11 Uygulama Onay Belgesi	79

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo - 1: Araştırma Deseni	41
Tablo - 2: Deney grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı	42
Tablo - 3: Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı	42
Tablo - 4: Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanları	44
Tablo - 5: Deney Grubunun Ön Test - Son Test Puan Ortalamaları Sonuçları	47
Tablo - 6: Kontrol Grubunun Ön Test Son Test Puan Ortalamaları Sonuçları	48
Tablo - 7: Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanları Sonuçları	49

KISALTMALAR LİSTESİ

Bk.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
Ç.K.	: Çalışma Kitabı
Ed.	: Editör
F	: F Değeri
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Ö.K.	: Öğretmen Kılavuz Kitabı
P	: Puan
S	: Sayı
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÖP	: Türkçe Öğretim Programı
Vb.	: Ve benzeri
Vs.	: Vesaire

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Türkçe eğitiminde, dil bilgisi öğretimi en az diğer becerilerin öğretimi kadar önemlidir. Bununla birlikte bu süreç her zaman için sıkıntılı geçmektedir. Sürecin daha verimli geçmesine engel olan faktörler çeşitlilik göstermektedir. Türkçe derslerinde dilbilgisi konuları genel anlamda teorik olarak işlenmekte, bu nedenle de konular öğrenciler üzerinde kalıcı olmamaktadır. Dil bilgisi öğretiminin soyut kavramlar üzerinden gerçekleştirilmesi ve bunun somutlaştırılmaması öğrencinin derse ilgisi azaltmakta, bu da dilbilgisi derlerinin zorluğu yönünde önyargı oluşmasına neden olmaktadır.

Günümüz eğitim sisteminde dil becerilerinin (dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma) birbiriyle etkileşimim ve bir bütün halinde sunumu ön plana çıkmaktadır. Yaratıcı drama yöntemine bakıldığında etkinlikler çerçevesinde birçok dil becerisinden ayrı ayrı ve yeri geldiğinde hepsinden aynı anda yararlanılabildiği görülmektedir.

“Diğer bir sorun da dil bilgisinin ayrı bir ders gibi işlenişi, Türkçe dersinin bütünlüğü içinde verilmeyişidir” (İşcan, 2005: 301).

Dil bilgisi dersleri Türkçenin diğer becerileriyle bir bütün içinde verilmelidir. Türkçedeki becerilerin her biri birbiriyle ilişkili bir vücudun uzuvları gibi bağlantılıdır. Bu bütünlüğün bozulması ve beceriler arası bağlantının kopması derslerdeki verimin yok düşmesine neden olmakta, bu da öğrencilerin dil bilgisi konularını anlamalarını zorlaştırmaktadır.

“Ana dili eğitimi ve öğretiminde her bilgi ve beceri tek tek yeri ve zamanı gelince en uygun yöntemle ve en doğal “eğitim ortamları” oluşturularak kazandırılmalıdır” (Demir, 2007: 180).

“Dil bilgisi konularını öğrencilere sevdirmek ve dil bilgisi konularını onlar için yararlı bir hâle dönüştürmek gerekir. Dil bilgisi konuları ile öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları arasında bir ilişki olmalıdır” (Erdem, 2011: 1033).

Türkçenin öğretiminde her beceri ayrı kazanımlar halinde ve her kazanım ayrı bir ders saatinde verilmektedir. Bununla birlikte derslerde öğretilenlerin gerçek hayata yaklaştırılması ve belli bir doğal gerçeklik içinde verilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin okul dışındaki yaşantısına yakın bir eğitim, öğretilenlerin de daha iyi anlaşılmasına imkân sağlayacaktır.

Problem

Bu araştırmanın problemini “İlköğretim altıncı sınıf Türkçe dersinde, yapım eklerinin işlevlerinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının başarıya etkisi nedir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.1.1. Alt problemler

1. Deney grubu öğrencilerinin yapım eklerine ilişkin ön test puanları ile son test puanları arasında manidar bir farklılık var mıdır?
2. Kontrol grubu öğrencilerinin yapım eklerine ilişkin ön test puanları ile son test puanları arasında manidar bir farklılık var mıdır?

3. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin yapım eklerine ilişkin son test puanları arasında manidar bir farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

“Türkçenin eklemeli yapısı, eklerin değerini artırmakta, dil öğretiminde dikkati üzerlerine çekmektedir. Öyleyse eklerin öğretimi önemsenmelidir.” (Üstünoğlu, 2004: 174).

Türkçe sondan eklemeli bir dildir. Kelime türetimi ekler vasıtasıyla yapılmaktadır. Tüm bu durum Türkçenin daha iyi anlatılması ve anlaşılması için öncelikle eklerin üzerinde durulmasının gerekliliğini göstermektedir.

“Dil bilgisi; dilin düzeni ve kuralları olmanın ötesinde ana dilinin önemli bir parçası olmasından dolayı, dil bilgisi öğretimine gerekli özen gösterilmelidir” (Erdem, 2011: 1035).

“Dil bilgisi öğretimi kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayanmalıdır. Bu amaçla dil bilgilerinin öğretiminde, kuralların verilmesinin yanında, bu kuralların kelime, cümle ve metin düzeyindeki uygulamaları amaçlanmalıdır” (Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu 2006, 7).

Dil bilgisinin öğretiminin uygulamalı bir şekilde yapılması, dil bilgisi konularının anlaşılmasında hayati derecede önemlidir. Uygulama, öğrencinin konuları yaşamına aktarmasını sağlamakta ve öğrenci bilgileri konunun içinde yer alarak gördüğü için bilgilerin de kalıcılığını sağlamaktadır.

Bu araştırmanın amacı ilköğretim 6. Sınıf öğrencilerinde Türkçe dersinde dil bilgisi becerileri açısından yaratıcı drama yönteminin uygulandığı grup ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkçe eğitiminde dilbilgisi dersleri öğrencinin ilgisini taze tutacak, dersi daha rahat anlamasını sağlayacak şekilde işlenmelidir. Dilbilgisi dersleri öğrencinin derse etkin katılımını sağlamalı, öğrenciye hitap etmelidir. Derslerde esas olan öğrencinin bilgiyi kavraması olduğu unutulmamalı, bunun için ders işleyişinde öğrenci merkezli etkinlikler göz önünde bulundurulmalıdır.

“Türkçe öğrenimi, anlama yorumlama, iletişim kurma becerilerinin gelişmesine yönelik olan dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel dil becerileri ile dil bilgisinden oluşur. Sözü geçen temel dil becerileri birbiriyle etkileşim hâlinde olduğundan bir bütünlük içinde ele alınmalıdır.”(MEB: 2)

Bu noktada yaratıcı drama yönteminin dil bilgisi öğretimi için de işlevsel olduğu hatta diğer birçok yonteme göre amaca ulaşmada daha büyük kolaylıklar getirebildiği anlaşılmaktadır. Çünkü yaratıcı drama yöntemi kullanılarak dil bilgisi dersleri işlenirken ayrıca dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dil becerileri de kullanılmaktadır. Yaratıcı drama yöntemi kullanılırken bu sayılan becerilerin herhangi biri kullanılabildiği gibi amaca uygun olarak yeri geldiğinde adı geçen dil becerilerinin hepsi birlikte de kullanılabilmektedir.

Yaratıcı drama yöntemi sayesinde öğrenci özgüven sahibi olur. Kendini ifade edemeyen öğrenci etkinliklere katılarak zincirlerini kırar. Toplum içinde daha rahat konuşur hale gelir. Bu etkinlikler sayesinde belli bir süre sonra kendini ifade etmenin düşündüğü kadar zor olmadığını görür ve günlük hayatında da düşüncelerini ve isteklerini rahat bir şekilde dile getirmeye başlar.

Yaratıcı drama yöntemi, öğrenilenlerin kalıcılığını sağlar. Öğrenci yaratıcı drama etkinlikleri sayesinde eğlenirken öğrenir. Dersin her anında etkin olması, öğrencinin bilgiyi daha uzun süre hatırlamasını sağlar.

Yaratıcı drama yönteminin diğer alanlarda uygulanmasında görülen yararlar

yöntemin dil bilgisi öğretiminde de uygulanabileceğini göstermiş, ayrıca dersin somut ve eğlenceli geçmesi de yöntemin etkili olabileceği izlenimini doğurmuştur.

Bu araştırmanın Türkçe öğretiminde dil bilgisi derslerinde daha etkili bir eğitim – öğretim ortamı oluşturması açısından yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma geleneksel ve ezberci eğitime karşı eğitimde öğrenciyi merkeze alması yönünden bütün öğretmenlere yol gösterici olacaktır.

1.4. Sayıtlılar

1. Kontrol altına alınamayan istenmedik değişkenler kontrol ve deney kümelerindeki tüm denekleri eşit düzeyde etkilemiştir.
2. Öğrenciler ön test ve son test için kullanılan Yapım Ekleri Testi’ni samimi bir şekilde cevaplamışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2010 – 2011 eğitim – öğretim yılının birinci dönemi ile,
2. İstanbul ili Cevatpaşa İlköğretim Okulu altıncı sınıf öğrencileri arasından seçilen seksen öğrenci ile,
3. Altıncı sınıflarda Türkçe dersinde işlenen yapım ekleri konusu ile,
4. Yapım eklerinin öğrenimine yönelik konuyla ilgili iki kazanım ile,
5. Uygulama yapılan okulun eğitim – öğretim ortamı ve programda konu için belirlenmiş bir aylık ders saatleri ile,
6. Öğrencilere uygulanan Yapım ekleri Testi ile,

1.7. Tanımlar

1.7.1. Dil bilgisi

“Bir dilin dinleme / izleme, konuşma, okuma, yazma temel becerilerini destekleyen kurallar bütünü” (MEB, 2006: 7).

1.7.2. Doğaçlama

“En önemli çalışma tekniklerinden biridir. Doğaçlama ile serbest drama etkinlikleri kastedilmektedir. Çocuklar, sözel ya da sözel olmayan, basit, kendiliğinden ifade tarzları ile bir durumu ya da olayın akışını, gelişimini canlandırır” (Önder, 2000: 140).

1.7.3. Yaratıcı drama

“Yaratıcı Drama bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir tümceyi, bir fikri, bir yaşantıyı ya da bir olayı tiyatro tekniklerinden yararlanarak, oyun veya oyunlar geliştirerek canlandırma olarak tanımlanır” (Aral, 2000: 39).

1.7.4. Yapım eki

“Kelime kök ve gövdelerine getirilerek yeni kavramların yansıtılmasını, kavramlara karşılık yeni kelimeler yapılmasını sağlayan ek” (Korkmaz, 2007: 240).

II. BÖLÜM

2. 1. Kuramsal Temeller

2.2. Türkçe Öğretimi

İnsan, çevreyle iletişim kurmak için ihtiyaç duyduğu dili, içinde yaşadığı toplumdan öğrenmektedir. İnsanın doğduğu andan itibaren -bir aksilik çıkmadığı sürece- en yakını annesi olması nedeniyle konuştuğu dili insan yine annesinden öğrenmektedir. Belki de bu nedenden dolayı insanın öğrendiği bu ilk dile ana dili denmektedir. Ana dili ile ilgili birçok kaynakta benzer bilgiler yer almaktadır. (Aytaş, 2010; Demircan, 2008; Odacı, 2008) Yakın çevrede öğrenilen dil ile ilgili Özcan Demirel şunları söylemektedir:

“Aile ve yakın çevrede başlayan dili öğrenme süreci gelişigüzel kültürleme yoluyla olmakta; bunu okullarda kasıtlı kültürleme yolu izlemektedir. Okullarda yer alan kasıtlı kültürleme yoluyla dil öğretimi dilin kurallarını ve doğru kullanımını bireylere kazandırmayı amaçlamaktadır” (Demirel, 2006, 7).

Özcan Demirel’in söylediklerinden de anlaşılacağı üzere ailede başlayan dil öğrenme sürecinde planlanmış bir eğitim yoktur. Bununla beraber okul yıllarına kadar dilin temeli ailede atılmış olur. Dil öğrenimi aile ocağı sonrasında okulda devam etmekte, burada verilen eğitimin belirli bir plan ve program çerçevesinde olmasıyla da insan, dilinin tüm özelliklerini kavrar.

2.2.1. Türkçe öğretiminin genel amaçları

Millî Eğitim bakanlığı 2006 yılında 6,7 ve 8. Sınıflar için İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nı yayınlamış ve bu programda Türkçe öğretiminin amaçlarını şu şekilde belirtmiştir:

Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

1. Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri,
2. Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,
3. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
4. Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,
5. Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,
6. Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
7. Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri,
8. Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları,
9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları,
10. Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri,
11. Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır. (MEB: 2006, 4)

2.2.2. Türkçe öğretim ilkeleri

Demirel (2006) ve Şükrü Ünal (2006)'a göre Türkçe dersinde ilk okuma ve yazma, okuma, sözlü ve yazılı anlatım, dinleme, dil bilgisi, yazım, inşaat çalışmaları gibi birçok etkinlik alanı vardır. Bu etkinlikler çerçevesinde Türkçe Öğretiminde programda belirlenen amaçlara ulaşabilmek için öğretim etkinliklerinde uyulması gereken bazı temel ilkeler bulunmaktadır.

Bu ilkeler şöyle sıralanabilir:

1. Dört temel dil becerisinin birlikte öğretilmesi,
2. Türkçe öğretiminin doğal bir ortamda yapılması,
3. Türkçe öğretiminde diğer derslerden yararlanılması,
4. Dil kurallarını öğretirken sezdirme yaklaşımının izlenmesi,
5. Öğrenme alanları ile öğretim etkinlikleri arasında sıkı bir ilişkinin kurulması,
6. Metinlerin seçiminde tematik bir yaklaşım izlenmesi,
7. Dil becerilerini geliştirmede çoklu ortamın sağlanması,
8. Öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmesi,
9. Değişik dil çalışmaları arasında sıkı bir ilişki kurulması gerekmektedir.

2.2.3. Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yöntemler

Türkçe öğretiminde birçok yöntem kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden bazıları aşağıda açıklanmıştır:

Anlatma yöntemi

Anlatma yönteminde öğretmen aktif, öğrenci pasif durumdadır. Derste öğretmen konuyu anlatırken öğrenciler öğretmeni dinler. Bu nedenden dolayı öğretmen merkezli öğretim yöntemi olarak bilinir.

“Anlatma yöntemi, bir dersin içeriğini oluşturan konuyla ilgili bilgilerin

öğretmen tarafından öğrencilere sözlü olarak aktarılması şeklinde uygulanan bir yöntemdir” (Özbay, 2006: 129).

Bu yöntem öğretmenler tarafından en çok tercih edilen yöntem olma özelliğini taşır. Öğretmenin az zamanda çok bilgi verebilmesini sağlaması bu yöntemin çokça tercih edilmesinin nedenidir diye düşünülmektedir.

Dikkat edilmesi gereken hususlar

Demirel (2006, 35 - 36) ve Ünalın (2006: 37)’a göre anlatma yöntemi ile konu işlenirken bazı hususlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bunlar:

1. Basit, kısa ve tam cümleler kullanılmalı
2. Doğru ve mesleki terimlerin kullanılmasına özen gösterilmeli
3. Konuların ana başlıkları belirlenmeli
4. Ses tonu iyi ayarlanmalı ve arka sıradakilerin rahat duyabileceği bir şekilde olmalı
5. Gereksiz ve anlamsız konuşmayı (verbalizm) önlemek için plan, kroki, grafik gibi görsel araçların kullanılmasına yer verilmeli
6. Arasına sınıf tartışmalarına zaman ayırmalı
7. Espiri ve şakalarla anlatım desteklenmeli
8. Küçük grup çalışmalarıyla anlatılanlar tartışılmalı
9. Öğrencilere söz hakkı verilmeli
10. Soru sorulmasına ve öğrencilerin yaşantılarıyla bağlantıları kurulmalıdır.

Tartışma yöntemi

Tartışma yöntemi muhtevası gereği öğretmen merkezli sayılabilecek bir yöntem değildir. Bu yöntemde öğretmen ve öğrenci birbirleriyle etkileşim hâlinindedir. Bu etkileşim sayesinde öğrenci derste aktif hâle gelir, gerektiğinde yaşamından örnekler vererek sürecin içerisinde yer alır. Ayrıca konu üzerinde öğrenciler de söz sahibi olduklarından dolayı öğrenciler kendilerini daha rahat ifade edebilir hâle gelirler.

“Tartışmada, konuyla ilgili bütün görüşler, bilgiler, deneyler ortaya konur, neden ve sonuçlar açıklanır. Tartışma iki kişi arasında olabileceği gibi Türkçe öğretiminde genellikle gruplar arasında da olabilir. Türkçe öğretimi açısından tartışma, bir grup öğrencinin derste işlenen bir okuma parçasıyla ilgili ya da bir dil konusu üzerinde görüşler, fikirler ve eleştiriler üretmek o konuyu kapsamlı ve detaylı irdemesi olarak anlaşılmalıdır” (Özbay, 2006: 146).

Dikkat edilmesi gereken hususlar

Diğer yöntemlerde olduğu gibi tartışma yöntemi ile konu işlenirken de bazı hususlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bunlar:

1. Öğretmen sınıfta tartışma ortamını hazırlarken soruları önceden liste hâlinde belirlemeli,
2. Sınıfta topluca tartışma yapılacaksa, öğretmen soruyu sorup bunu tüm sınıfın tartışmasını istemeli,
3. Sorular öğrencileri düşünmeye sevk eden türde, açık uçlu olmalı,
4. Grup tartışması yapılacaksa, aynı konu sınıfta oluşturulacak küçük gruplar içerisinde tartışmalı, daha sonra topluca tartışılmaya geçilmeli,
5. Bir konu bölümler halinde ayrı ayrı gruplarda tartışıldıktan sonra toplu tartışma çalışması, ders sona ermeden muhakkak yapılmalı,
6. Bir konu ile ilgili okunacak kaynak kitapların listesi önceden verilmişse o konu üzerindeki tartışma sınıfta daha sonra hep birlikte yapılmalı,
7. Tartışma yapılırken önemli hususlar tahtaya yazılmalı, yansıtılmalı,
8. Tartışmaya dersin tümü ayrılmamalı,
9. Öğrencilerin düşünce ve görüşlerini rahatça söylemelerine imkân sağlanmalı,
10. Bütün öğrencilerin tartışmaya katılmaları sağlanmalı,
11. Öğretmen ve öğrenciler tartışmaya önceden hazırlıklı olmalı,
12. Tartışmanın amacı, süresi ve tartışmada neler yapılacağı net olarak belirlenmeli,
13. Öğrencilerin ilgisini çeken, güncel konular seçilmeli,

14. Tartışma sırasında öğrencilere kendisini ifade edebileceği kadar süre verilmelidir. (Demirel, 2006: 36 – 37 ; Ünal, 2006: 35)

Soru – cevap yöntemi

Bu yöntem de öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşime dayanmaktadır. Bu yöntem genellikle konu anlatılırken ve anlatım bittikten sonra kullanılır. Böyle olmakla birlikte anlatım başlamadan önce konuya ilgi çekmek amaçlı da bu yöntemden faydalanılabilir.

“Soru – cevap yöntemi, cevap almak amacıyla soru sorma demektir. Başka bir deyişle, öğretmenin bir konuyla ilgili olarak öğrencilere birtakım sorular sorması ve bu sorulara aldığı cevapları eleştirerek öğretim yapmasıdır” (Özbay, 2006: 136).

Drama yöntemi

Dramanın temeli eyleme dayanır. Özellikle yapılandırmacı eğitim sistemine geçtikten sonra aktif öğrenme isteği ve öğrenciyi derste etkin duruma getirme çabası, dolayısıyla drama eğitimde büyük önem arz etmeye başlamıştır. Drama, öğrencinin çevresiyle ilgili yaşantı geçirmesini sağlar. Böylece öğretilmek istenen bilgi daha kolay ve daha kalıcı olacak şekilde öğretilir. Dramada eylem ön plandadır. Bu nedenden öğrencinin etkin bir şekilde öğrenme ortamında bulunmasını, dolayısıyla derste etkin öğrenmeyi sağlar.

“Drama sözcüğü Yunanca “dran”dan gelmektedir. “Dran” yapmak, etmek, eylemek anlamı taşımaktadır. Drama sözcüğü bugünkü anlamına yakın biçimde Yunanca Dramenon’daki “Seyirlik olarak benzetme” olgusuna dayalıdır ve eylem anlamı taşır” (Aral, 2000: 44).

Dramada bir lider, yani dramayı bilen bir başkan bulunmalıdır. Başkan, bazen etkinliklere de katılır. Eğitim ortamında dramayı yöneten kişi çoğu zaman öğretmen olur. Bu durum aynı zamanda öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkinin gelişmesine etki

eder.

Drama sayesinde öğrenci ezberci eğitimden kurtulur. Drama, öğrencinin bilgiyi yaşantı yoluyla edinmesini sağlar.

“... Dramatik olan her şey önce insanla ilgili olan bir duygudur. İnsan yaşamını temel alan ve bu yaşamdaki bir sorunu, bir anı, bir düşünceyi ya da duyguyu ileten bir görünümdür. Dram sanatı ise, bu insanla ilgili olan şeyi sanatsal bir yaratışla canlandıran üretim işidir” (Gürel, 2007: 143).

Dramada üretme vardır. Öğrencinin sınıfta derse katılmasını, öğrencinin derste aktif hâle gelmesini ve en önemlisi bir şeyler üretmesini gerektirir. Üreten öğrencinin öz güveni gelişir. Böylece drama öğrencinin psikolojik gelişimini de destekler.

“Drama denince akla eğitim, oyun ve tiyatronun kesişme noktasında duran, eğitime oyun ve tiyatronun yöntem ve araçlarının farklı amaçlarla dâhil edildiği bir süreç gelmelidir. Öğrenciler drama yoluyla merkezinde dramatik deneyim ve katılımcı olan bir sürece girer. Bu sürecin temel niteliği rol alma yoluyla kişinin kendini ve dünyayı algılamasıdır” (Sağlam, 2007: 17).

Dramanın tarihi

Dramanın eğitimde kullanılışı reformcu hareketlerle birlikte Fransa’da başlamıştır. J.J. Rousseau da bu akımın babasıdır.

Hariet Finley Shansan (1911) okuldaki dramayı okul tiyatrosundan farklı olarak uygulayan ilk kişidir. Bu yapılan ilk uygulamalar “mış gibi yapmak” biçiminde yapılmıştır. Cook ise oyunu insanı yaratılış etkinliği olarak ele alıp, okullarda yapmaya değer tek etkinlik olarak kabul etmiştir. Böylece eğitimde dramanın kurumsal temelleri atılmıştır.

Amerika’da, Winifred Word, 1923’te üniversitede yaratıcı drama eğitimine

başlamıştır. Word da drama ve tiyatroyu birbirinden ayırmış ve tiyatroda oyuncular için önemli olan yeteneğin drama da gerekli olmadığını ifade etmiştir. Çünkü drama da amaç, başkalarını eğlendirmek ya da etkilemek değildir.

Sanat eğitimi öğretmeni yetiştirmek üzere İngiltere’de eğitim gören Nevide Gökaydın’ın 1956’da bir yıl süren atelye çalışmaları, ülkemizde yapılmış olan ilk doğrudan drama çalışmasıdır.

Dorothy Heathcote ise 1970’lerde eğitimde drama konusunda çalışmalar yapmıştır. Betty Jane Wagner (1976), Heathcote’un yaklaşımını tanıtan bir kitap yazmıştır. Drama okul programının her alanında kullanılabilir. Heathcote’un tekniğinde, öğretmenin de drama etkinliğinin de bir rol üstlenmesi gerekir. Bu durumda etkinliğin ortasında, öğretmen gerekli görürse etkinliği durdurabilir, açıklama yapar ve tartışmaya yönlendirir. Heathcote’a göre eğitimde drama hem bilişsel, hem de duyuşsal öğrenmeyi amaçlamalıdır.

1980 yıllarından itibaren, yuva ve anaokullarında, dramaya giderek daha çok yer verilmiş, dramatik etkinlikler ve oyun ağırlıklı dersler konulmuştur. Okul öncesi öğretmenleri tarafından bu alanda çokça kitap yazılmıştır.

Ülkemizde 1998’de seçmeli ders olarak, ilköğretim okulu 4. sınıftan itibaren drama dersinin konulması, drama öğretmeni yetiştirmeyi, eğitim fakültelerinin gündemine getirmiştir.

1990’lı yıllarda askerî okullarda ve polis akademilerinde drama dersleri verilmeye başlanmış, dramada yeni alanlar oluşmuştur. (Morgül, 1999; Aral, 2000)

Drama tekniğinin yararları

Drama tekniği ders ortamında kullanıldığında öğrenciye birçok yarar sağlamaktadır. Öğrenci, drama tekniği sayesinde dersleri daha kalıcı bir şekilde öğrenirken aynı zamanda kendisini ve dil yetisini de geliştirmektedir.

Demirel (2006: 42), drama tekniğinin yararlarını şu şekilde sıralamaktadır:

- a. Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğini geliştirir.
- b. Kişinin kendine olan güvenini artırır.
- c. Anlatma yeteneğini ve yaratıcılığı artırır.
- d. Akıcı konuşmayı geliştirir.
- e. Dile hâkimiyeti ve doğru ifade yeteneğini geliştirir.
- f. Bilgilerin etkin kullanımını sağlayarak onları pekiştirir.

Eğitimde drama

Eğitimde dramanın kullanılması öğrenciye başta özgüven duygusunun gelişimi ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığı olmak üzere birçok açıdan fayda sağlamaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

1. Özgüven duygusunun gelişmesini
2. Bireyin bilişsel, dil, meslek ve sosyal açıdan gelişmesini
3. Kendisini başkasının yerine koyarak (empati) çok yönlü düşünmesini
4. İşbirliği, danışma ve paylaşma duygusunun gelişmesini
5. Kendini ifade edebilmeyi
6. Öğrenilen şeylerin kalıcılığı
7. Bireyin değişik yaşantıları tanımasını
8. Eğitim ve öğretimde aktif rol almayı
9. Rahatlamayı (oyunun değişik ihtiyaçlarını gidermeyi)
10. Sorumluluk duygusunun gelişmesini
11. Bireyin farklı görüş açlarına sahip olmasını, eleştirmeyi, tartışmayı öğrenmesini sağlar. (Aral, 2000, 43)

Yaratıcı drama

Yaratıcı dramayla ilgili birçok kaynakta değişik tanımlar yapılmaktadır (Adıgüzel, 2007; Morgül, 1995; San, 1990; Üstündağ, 2008). Bununla birlikte bize göre bu konuda en kapsamlı tanımlardan birini Tülay Üstündağ yapmıştır:

“Yaratıcı drama; kuramsal ve uygulamalı (atölye) çalışmalarıyla sürdürülen bir grup etkinliği, bireysel ve grupla geçirilegelen yaşantıların oluşturulduğu bir süreçler bütünü, kurallar içindeki sonsuz özgürlüklerle yeni yaşantılar oluşturma, dramatik öğelerin işe koşulmasıyla gerçekleştirilen eylem ve çatışmalar üzerinde kurgulanan rol oynamalardır” (Üstündağ, 2002: 95).

Yaratıcı drama öğrencinin özgüven sahibi olmasını sağlar. Kendini ifade edemeyen öğrenci etkinlikler sayesinde oyun içinde başka karakterler üzerinden içindekileri döker. Bu etkinlikler sayesinde belli bir süre sonra kendini ifade etmenin düşündüğü kadar zor olmadığını görür ve günlük hayatında da düşüncelerini ve isteklerini rahat bir şekilde dile getirmeye başlar.

Öğrenilenlerin kalıcılığı yaratıcı dramanın özelliklerinden bir tanesidir. Öğrenci yaratıcı drama etkinlikleri sayesinde eğlenirken öğrenir. Bu da öğrencinin bilgiyi daha uzun süre hatırlamasını sağlar.

Yaratıcı dramanın genel amaçları

Yaratıcı dramanın genel amaçları değişik kaynaklarda farklı şekillerde yer almakla birlikte Tülay Üstündağ kitabında bunları şu şekilde özetlemiştir:

1. Yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlama.
2. Eleştirel düşünme yeteneği kazandırma.
3. Sosyal gelişim ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandırma.
4. Kendine güven duyma ve karar verme becerileri kazandırma.
5. Sözcük dağarcığını geliştirme yoluyla dil ve iletişim becerileri kazandırma.
6. İmgelem gücünü, duygularını ve düşüncülerini geliştirme.
7. Başkalarını anlama ve hissetme becerisini geliştirme (Empati kurma)
8. Farklı olay, olgu ve durumlarla ilgili deneyim kazandırma.
9. Moral ve manevi değerlerin gelişmesine olanak sağlama.
10. Problem çözme ve karşılaşılan problemleri yeni bir bakış açısıyla inceleme.
11. Kazanılan, değiştirilen ya da düzeltilen davranışlar hakkında bireye bilgi

verme.

12. Hoşlanılmayan durum, olay ya da olgularla nasıl başa çıkılacağını gösterme.
 13. İçinde yaşanılan dünyayı daha somut olarak görmeyi sağlama.
 14. Soyut kavramları, olguları ya da yaşantıları somutlaştırma.
 15. Bireyler arasındaki farklılıklara hoşgörüyle bakabilmeyi sağlama.
- (Üstündağ, 2002: 96)

Yaratıcı dramanın hedefleri

Eğitimde hiçbir yöntem ya da materyal hedefsizce kullanılamaz. Ders ortamına getirilen her şeyin ulaşmak istediği belli hedefleri vardır. Eğitimde yaratıcı drama yöntemi de belli bir hedef ya da hedeflere ulaşmak amacıyla kullanılmaktadır.

Yaratıcı drama yönteminin ulaşmak istediği hedefler şu şekilde sıralanabilir:

1. Bir grup olarak beraber çalışabilme becerisini geliştirme.
2. Kendini ve başkalarını anlama becerisini geliştirme.
3. Kendine güven duyma, teşvik ve karar verme becerisini kazandırma.
4. Farklı olay ve durumlarla ilgili deneyim kazanmasına yardımcı olma.
5. Dil ve iletişim becerilerini geliştirme.
6. Çocukların hayal gücünü, hislerini ve düşüncelerini geliştirme.
7. Çocukların ahlaki değerlerini keşfetmelerine sağlama ve bunları yaşamda uygulamaya geçirebilme.
8. Yaratıcılık ve estetik değerlerin gelişmesini sağlama. (Aral, 2000, 41-42)

Yaratıcı drama yöntemi ve Türkçe öğretimi

Yaratıcı drama yönteminin Türkçe dersleri açısından önemli ve vazgeçilmez yöntemlerden biri olduğunu gösteren çeşitli eserler vardır (Baş, 2002; Maden, 2010; Öztürk, 2001). Bunlardan bazılarında “İlgili Araştırmalar” bölümünde ayrıca değinilecektir. Bu bölümde yaratıcı drama yönteminin Türkçe öğretimindeki yerini Talim ve Terbiye Kurulu’nun yayınladığı İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar)

Öğretim Programı’ndan yola çıkarak belirlenmeye çalışılacaktır.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Talim ve Terbiye Kurulu’nun 2006 yılında yayınladığı İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programına bakıldığında: “Türkçe öğrenimi, anlama yorumlama, iletişim kurma becerilerinin gelişmesine yönelik olan dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel dil becerileri ile dil bilgisinden oluşur.” denmekte, programda Türkçe öğreniminin mahiyeti yukarıdaki gibi açıklandıktan sonra “Sözü geçen temel dil becerileri birbiriyle etkileşim hâlinde olduğundan bir bütünlük içinde ele alınmalıdır.”(MEB: 2) denilmektedir. Tüm bu yazılanlardan da anlaşılabacağı üzere Türkçe öğretiminin bir ayağını da dil bilgisi öğretimi oluşturmaktadır. Dil bilgisi öğretiminin eksiksiz bir şekilde gerçekleşebilmesi için ise dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma gibi dil becerileriyle etkileşim hâlinde olması elzemdir.

Bu husus yaratıcı drama yönteminin diğer birçok yöntemde bulunmayan bir işlevini de gözler önüne sermektedir: Yaratıcı drama yöntemi Türkçe Öğretim Programı (2006: 2)’nda belirtilen “... temel dil becerileri birbiriyle etkileşim halinde olduğundan bir bütünlük içinde ele alınmalıdır.” yargısını gerçekleştirmede önemli bir yöntemdir.

Türkçe Öğretim Programı, öğretimde yapılandırmacı yaklaşımı esas almaktadır. Bu yaklaşım, öğretim sürecinde öğrenciyi merkeze almakta ve öğrencinin bu süreçte aktif rol oynaması esasına dayanmaktadır. Öğrencinin ders ortamında aktif rol oynamasını sağlayan yöntemlerden biri, belki de en önemlisi yaratıcı drama yöntemidir. Bu yöntem sayesinde öğrenci başka bir dünyada, başka bir varlık olarak yaşıyormuş gibi yaparken ders ortamında aktif olarak yer almakta ve bilgileri bizzat yaparak – yaşayarak öğrenmektedir.

Türkçe dersi ile öğrencilere kazandırılmak istenen bazı temel beceriler vardır. Temel beceriler için Türkçe Öğretim Programında şu ibare yer almaktadır: “Temel beceriler, öğrencilerin dil becerilerindeki gelişimleriyle bağlantılı, yatay olarak bir yılın sonunda, dikey olarak da sekizinci sınıfın sonunda kazanacakları ve hayat boyu kullanacakları temel becerilerdir.” Programda temel beceriler bu şekilde açıklandıktan

sonra bu program sayesinde ulaşılması beklenen temel beceriler listelenmiştir. Bu beceriler:

1. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
2. Eleştirel düşünme
3. Yaratıcı düşünme
4. İletişim kurma
5. Problem çözme
6. Araştırma
7. Karar verme
8. Bilgi teknolojilerini kullanma
9. Girişimcilik

Yaratıcı drama yönteminin içeriğine bakıldığında bu yöntemin ders ortamına getirdikleri ile programda açıklanan temel becerileri kazanmasına yardımcı olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencinin ders ortamına aktif bir şekilde katılmasını sağlaması ve etkinlik sürecinde öğrencinin yaratıcı ve eleştirel düşünmesine ve bazı noktalarda karar verme yetisini kullanmasına imkân sağlaması nedeniyle bu yöntemin Türkçe Dersi Öğretim Programını desteklediği söylenebilir.

Programdaki yargılardan Türkçe Dersi Öğretim Programında bütün öğretim süreçlerinin hayata dönük olmasının amaçlandığı, ayrıca değerlendirmede tutum ve davranışlardaki gelişmelerin de dikkate alındığı görülmektedir. Yaratıcı drama yöntemi, doğası gereği hayata dönük etkinliklerden oluşur. Çünkü bu yöntemdeki etkinlikler bir nevi hayatın provası niteliğindedir. Yöntem, öğrencilerin öğrenirken eğlenmesini de sağladığı için Türkçe dersine yönelik tutum ve davranışların da olumlu yönde gelişmesine yardım etmektedir.

Türkçe Öğretim Programı ders ortamına getirdikleriyle öğretmen ve öğrenci üzerinde olumlu yönde bir dizi davranış değişikliği oluşturmak istemektedir. Buna göre Türkçe Öğretim Programı (2006: 9)'yla:

1. Öğrenciler, karşılaştıkları sorunlara bireysel veya grup olarak yaratıcı çözümler üretir, bu bilgi ve deneyimlerini geliştirerek sosyal çevreleriyle paylaşır.
2. Öğrenciler, bağımsız olarak öğrenmeyi, çeşitli araştırma teknikleriyle bilgiye ulaşmayı, değerlendirmeyi, sorgulamayı ve yorumlamayı hayatının bütün safhalarında bir alışkanlık hâline getirir.
3. Öğretmen, öğrenme sürecinde öğrencilerin karşılaştığı zorluklarda onlara yardımcı olur ve yapıcı eleştirilerle onları yönlendirir.
4. Öğretmen, öğrenme sürecinin her aşamasında öğrencilerin ürünlerini dikkate alır ve onları destekler.
5. Öğretmen, öğrencilerin öğrenme etkinlikleri içindeki gelişimlerini izler, değerlendirir, onları kendilerini değerlendirmeye özendirir.
6. Dil becerileri bir bütünlük ve devamlılık gösterdiğinden, öğretmen öğrencilerin aileleriyle iş birliği içinde olmalı, okul dışında da bu becerilerin geliştirilmesini sağlayıcı etkinlikler düzenlemelidir.

Programın amaçladığı ve yukarıdaki maddelerde de özetlenen davranışların gerçekleşmesi için de yaratıcı drama yöntemi ideal bir yöntem olarak durmaktadır. Yaratıcı drama yöntemi, etkinlikleri nedeniyle öğrencinin yaratıcı çözümler üretmesine yardımcı olmakta, etkinliğin içinde bizzat yer alması nedeniyle öğrencinin bilgiye ulaşmasını, yorumlamasını sağlamaktadır. Etkinlikte birden çok öğrenci yer alabildiği için öğrencinin sosyalleşmesini, etkinliklerde oluşturulan yapay olay ve durumlar sayesinde diğer dil becerileriyle bütünlüğün bulunması ve etkinliklerin hayata dönük olması nedeniyle derslerin hayatla iç içe olmasını sağlar. Bunların dışında program, öğretmenin öğrenmedeki rolüne de göndermeler yapmaktadır. Buna göre öğretmen bir nevi öğrenme ortağı durumundadır. Öğretmen ders ortamında öğrencilere yardımcı olur, onları yönlendirir ve destekler. Yaratıcı drama yönteminde de öğretmen edilgen durumdadır. Etkinlikleri izler ve etkinlik sonunda yönlendirici sorularla öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerini sağlar.

Yaratıcı drama yöntemi, öğretmenin rehberliğinde öğrencinin derse aktif katılımını sağlaması ve ders ortamına getirdikleriyle öğretilenlerin alıştırmalarla

tekrarını sağlar. Öğrenci bu yöntemdeki uygulamalarla ders ortamında etkin olarak bulunur. Türkçe Öğretim Programına bakıldığında öğrencinin derse aktif katılımının ders ortamına etkilerinin yer aldığı başka bazı ifadeler bulunmaktadır:

“Öğrenmeyle ilgili yapılan araştırma ve gözlemlerde, uygulamayla edinilen bilgi ve becerilerin daha kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum dil öğretiminde daha somut olarak gözlenebilir. Bütün öğrenme etkinliklerinde olduğu gibi Türkçe dersinde de öğrenciyi etkin hâle getirmek, öğretim sürecinde öğretmeni rehber kılmak çağdaş eğitimin geldiği önemli bir noktadır.” (MEB, 2006: 2)

“Bu yaklaşımın temel hedefi, öğrencinin öğretmen rehberliğinde; etkili iletişim kurması, grup çalışmalarına katılması, öğrendiklerini aşamalı bir biçimde inşa etmesidir. Türkçe öğretiminin daha verimli olabilmesi için, öğrencinin derse etkin olarak katılmasının sağlanması, motivasyonunun sürekli olarak desteklenmesi gerekir” (MEB, 2006: 3). Böylece programda yer alan ifadelerden de yaratıcı drama yönteminin Türkçe öğretimindeki önemi tekrar görülmektedir.

Türkçe Öğretim Programında dil bilgisinin diğer becerileri destekleyen bir yapıya sahip olduğu ifade edilmiştir. Vurgulanmak istenen içerisinde dil kurallarının yer aldığı teorik bilgilerin diğer becerilerle ilgili etkinliklerin içerisinde uygulamalı olarak yer alması, böylece alıştırmalar ve uygulamalarla bütün becerilerin birbirleriyle etkileşim hâlinde olmasıdır. Bu durum programda yer alan şu ifadelerden anlaşılmaktadır: “Öğrenci açısından Türkçenin yapısını oluşturan ve işleyiş kurallarını tanımlayan bilgilere sahip olmak oldukça önemlidir; ancak daha da önemli olan bu kuralların konuşma, yazma, dinlemeyle ilgili dil etkinliklerinde uygulanmasıdır. Dolayısıyla dil bilgisi öğretimi kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayanmalıdır.” (Meb, 2006: 7) Dil bilgisi etkinliklerinin diğer becerilerle etkileşim hâlinde olması ve bu kazanımların öğrenciye bir arada verilmesinde de yaratıcı drama yöntemi kullanılabilecek yöntemler arasında yer almaktadır. Kaldı ki programın bir bölümünde “konuların görsel materyallerle desteklenmesi öğrenimi kolaylaştıracaktır.” (MEB, 2006: 8) ifadesi yer almakta bu da dil bilgisi becerilerinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının önemini bir kat daha arttırmaktadır.

Yukarıda açıklanan hususlardan dolayı yaratıcı drama yönteminin dil bilgisi öğretiminde öğrencinin derse aktif katılımını sağlayarak ders işleme sürecini daha verimli hâle getiren bir yöntem olduğu görülür.

2.2.4. Dil

Dilin öncelikli ve en önemli özelliği, insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç olmasıdır. İnsanlar, birbirleriyle anlaşmak için duman, beden dili gibi birçok araçtan faydalanmıştır. Bu araçlardan bazılarını hâlâ kullanıyorlar. Ancak gerek duygu, düşünce ve olaylar dâhil insan hayatındaki bütün her şeyin aktarımı, gerekse üzerinde anlaşılmış ortak iletişim aracı olması dolayısıyla bir toplumdaki bütün insanların anlayabilmesi nedeniyle insanlar iletişimde dili ön plana almışlardır.

“Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir” (Ergin, 2002: 3).

“Dil, kültür ve medeniyetin gelişiminden insanların günlük hayatındaki problemlerinin çözümüne kadar her alanda önemli fonksiyonlara sahip bir iletişim aracıdır” (Özbay, 2006: 2).

Hemen hemen tüm kaynaklarda karşımıza çıkan bir özelliği vardır dilin: canlı olması. Dilin canlı olması insanın canlı olması gibidir. Buradaki canlılıktan kasıt, dilin doğası gereği bilinmeyen zamanlarda atılmış temellerinde bulunan kanunların zaman içerisinde diğer canlılar gibi gelişmesi ve değişmesidir. Dilleri kullanan toplumlar kendi içlerinde insanlarla etkileşim halinde oldukları gibi diğer toplumlardaki insanlarla da etkileşim halindedirler. İşte bu etkileşim sırasında farklı toplumlardaki insanlar birbirleriyle herhangi bir noktada alışveriş yaparken dillerindeki kelimeler üzerinden de alışveriş yaparlar. Böylece diller arasında kelimeler de yer değiştirebilir. Böylece her dile yabancı dillerden kelimeler bir şekilde girer. Dil, bünyesine aldığı yeni kelimeleri bir şekilde kendi yapısına uydurmaya çalışır. Dildeki değişmelerin bazı başka nedenleri

de vardır. Akay (2007: 4), dildeki değişimleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Dil bilgisi özelliği; yani ses bilimsel, biçim bilimsel ve söz dizimsel değişim. Buradaki değişim tamamen dilin kendi sisteminden kaynaklanmaktadır.
2. Anlamsal ve sözlüksel değişim; Toplumun değişim isteği doğrudan veya dolaylı bir şekilde burada görülür.
3. Dil ve lehçe karışımı.

Tüm bu anlatılanlar ışığında dilin bir şekilde doğduğunu, zaman içerisinde değişerek ve gelişerek yaşamını sürdürdüğünü söyleyebiliriz. Eğer bir dili konuşan toplum o dili herhangi bir nedenle konuşmayı bırakıp zaman içinde başka bir dili ön plana almaya başlarsa belli bir süre sonra da o dilin öldüğünü görürüz.

Banguoğlu (2000: 10), dilin konuşma aygıtının çıkardığı çok çeşitli seslerin son derece karışık bir birleşimden meydana geldiğini söyler. Bu karışım toplumdan topluma değişmektedir. Her toplum kendi oluşturduğu ses karışımlarını kolayca çözümler ve anlatılmak isteneni rahatça anlar. Bunun sebebi dilin aynı zamanda antlaşmalar yapılarak oluşturulmasıdır. Bu antlaşmalar masa başında olmamıştır elbette. Toplumun bütün bireyleri hayatlarında olan her varlığı sanki anlaşma yapmış gibi aynı kelimelerle çağırmışlardır.

Dil, düşüncenin gün yüzüne çıkmasını sağlar. Özbay (2006: 2), insan dil ile düşünür, anlar, anlatır, der. Gerçekten de dil olmasa düşünceler somut hale gelemmez, bu durumda da iletişim sağlanamaz, her insan kum yığını içinde tek bir kum tanesi olarak kalırdı.

2.2.5. Dil bilgisi

Dil bilgisi için çeşitli kaynaklarda farklı tanımlar yapılmaktadır. Bu kaynaklarda dil bilgisi: “...bir dilin dinleme / izleme, konuşma, okuma, yazma temel becerilerini destekleyen kurallar bütünü” (MEB, 2006: 7), “dillerin doğuş, gelişme,

yapılış özellikleri... gibi türlü niteliklerini konu edinen; doğru, düzgün kullanım yollarını gösteren bilgilerin tümü” (Gencan, 2001: 28), “bir dilin seslerini, kelime yapılarını, kelime anlamlarını, kelime kökenlerini, cümle kuruluşlarını ve bütün bunlarla ilgili kuralları inceleyen bir bilim” (Ediskun, 1999: 65) şeklinde tanımlanmaktadır.

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere dil bilgisi dilin sınırlarını çizen kurallar bütünüdür. Dil bilgisi, dilde sestən başlayıp cümle kuruluşuna kadar dilin bütün unsurlarını inceler ve bunları kurallar hâlinde ortaya koyar. Dil bilgisinin bir başka özelliği dinleme / izleme, konuşma, okuma, yazma gibi dil becerilerini destekleyici nitelikte olmasıdır. Yani dil bilgisi müstakil olarak ele alınamaz, dil kuralları öğrenciye kavratılırken dilin diğer alanlarına girilir. Öğrenci, dili kurallarına uygun bir şekilde kullanmayı diğer dil becerileri ile etkileşim hâlindeyken öğrenir.

Dil bilgisinin öğrenimi önemli bir mevzudur. Çünkü öğrenci okul hayatında öğrendiklerini okul sonrasında hayatının her kademesinde kullanacaktır. Dolunay (2010: 279), bu konuya değinmiş ve “Fertler, dil bilgisi eğitim ve öğretimiyle kazanacakları bilgi ve becerilerden iş ve meslekleri ne olursa olsun, hayat boyu faydalanacaklardır. Hatta hayatını dili ve kalemiyle kazanan gazeteci, spiker, sunucu, şair, yazar gibi bazı meslek erbabı, konuşurken ve yazarken dil bilgisi konusunda hata yapmamak için iyi bir diksiyon, iyi bir Türkçe ve dil bilgisi eğitimi almalıdır.” demiştir. Anlaşılacağı üzere dil bilgisi teorik bilgiler bütünü değil aksine insanın nefes aldığı sürece uyguladığı, hayatının ayrılmaz bir parçasıdır.

Dil bilgisi seslere, kelimelere ve cümlelere göre çeşitli bölümlere ayrılır. Banguoğlu (2000: 2)’na göre bu bölümler şöyledir: “1. Sesbilgisi, dilin seslerini, bunların birleşme ve değişmelerini inceler. 2. Yapıbilgisi, kelimelerin yapısını, bunların uğradıkları anlam ve ilişki değişikliklerini gösterir. 3. Sözdizimi, konuşmada kelimelerin sıralanma ve bağlanmalarını anlatır. Modern gramerde bunlara bir de Anlambilgisi eklenir ki kelimeleri ekler, deyimler ve eyitmelerin taşıdıkları anlamları ve bu anlamların yayılma ve değişmelerini inceler.”

Ses

Genel manada ses kulağımız aracılığıyla duyduğumuz ve dış dünyadan gelen hava titreşimleridir. Bu seslerin büyük çoğunluğu manasızdır ve gramer açısından önem arz etmez. Fakat dildeki ses farklıdır. Ergin (2002: 29), ses konusundan bahsederken en küçük gramer birliklerinden en büyük birlik olan cümleye kadar dili meydana getiren bütün şekillerin bünyesinde ses adını verdiğimiz en küçük ve en basit dil unsurlarının bulunduğunu söyler. Buradan da anlaşılacağı üzere dildeki ses gramerin en küçük unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. En küçük unsur olan ses, diğer seslerle birleşir ve büyür. Böylece diğer dil unsurları olan hece, kelime ve cümleleri meydana getirir.

Dildeki sesleri çıkarmak için insanın ayrıca çaba göstermesi gerekir. İnsanlar, diğer insanlarla iletişimi sağlayabilecek tarzda sesleri çıkarmak için ses organlarını kullanır ve bu ses organlarını kullanırken de çaba sarf eder. Bu şekilde doğadaki diğer seslerden farklı ve insanlar için anlam ifade eden sesler meydana gelir.

Dünya üzerinde çeşitli diller vardır. Bu dillerdeki seslerin büyük bir çoğunluğu ortaktır. Fakat dillerin birbirlerinden farklı oldukları muhakkaktır. Demek ki bu farklılığı sağlayan başka unsurlar vardır. Ergin (2002), dilleri birbirinden ayıran şeyin esas itibariyle sesler değil, seslerin meydana getirdiği şekiller olduğunu belirtti ten sonra bu şekillere gramer birlikleri adını verir. “Dillerde sesler farklı şekillerde bir araya gelir, bu birlikler ve anlam bütünlükleri ki özne, yüklem gibi ögeler burada kast edilmektedir, farklı şekillerde sıralanır ve bunların yapılanmaları ve diğer bütün unsurlar birbirinden farklı şekillerde gelişir. Böylece diller birbirinden ayrılmış olur” (Ergin, 2002: 30).

Kelime

Seslerin bir araya gelip öbekler oluşturmasıyla önce heceler ve daha sonra bu hecelerin birleşmesiyle de kelimeler meydana gelir. Ergin (2002: 95), kelimelerin manası veya gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğu olduklarını söyler. Kelimelere baktığımızda çoğu kelimenin kendi başına mana ifade

ettiğini görürüz. Ancak, edat ve bağlaçlar gibi bazı kelimelerin kendi başlarına anlamları yoktur. Bu tür kelimeler diğer kelimelerle bir araya geldiklerinde bir anlam ihtiva ederler.

Kelimelerin ses ya da ses topluluklarından meydana geldiklerinden söz etmiştik. Bundan kasıt: o gibi bazı sesler bir anlam ifade etmekte ve bu nedenle kelime olarak kabul edilmekte iken kelimelerin büyük çoğunluğu birden fazla ses içermektedir. Kelimeler, kök ve eklerden oluşur.

Kök

Kök için kaynaklarda çeşitli ve çoğunlukla da birbirine benzer tanımlamalar yapılmaktadır. Bu tanımlamalarda ortak olan nokta kökün, bir kelimenin manasının ve yapısının bozulmadan daha fazla parçalanamayacağı en küçük ögesi olmasıdır.

Banguoğlu (2000: 146), kelime dağarcığının temeli olarak gördüğü köklerin gerçek sınırlarını belirlemenin mümkün olmayacağını, bunun sonucu olarak çözümlenmesi güç çok heceli kelimeleri de köklerden saydığımızı söyler. Dilimize baktığımızda birçok çok heceli kelimenin çözümlenmesinde zorluk yaşandığı görülür. Bunun en önemli sebebi bu kelimelerde kökün sınırlarının çizilememesidir. Sınırlarının çiziminde ortak kaniya varılamayan bu çok heceli kelimeleri doğal olarak biraz da mecburiyetten kök olarak kabul etmek gerekir.

Kökler, mana bakımından ikiye ayrılır. Varlık ya da kavramları bildiren köklere isim kökü, doğadaki hareketleri bildiren köklere fiil kökü denmektedir.

Ekler

Ekler kelimelerin içinde yer alır. Fakat kökler gibi tek başlarına belli bir anlam içermezler. Böyle olmakla birlikte eklerin kelime içerisinde belli görevleri vardır. Ekler, eklendikleri kök ya da gövdelere bazen yeni manalar kazandıran, bazen de onların muhteviyatını destekleyen öğelerdir.

“Morfemler, yani ekler anlamları olmayan, ancak kelimelerden, kelimeler türetmekle ya da kelimelere durum, ilgi, nicelik, kip, zaman ve kişi ile birer anlam katmakla görevli dil bilgisi öğeleridir” (Ediskun, 1999: 100).

“Ek kelime bünyesinde görülen, tek başına manası olmayan ve kullanılmayan, ancak köklerle birleşmek suretiyle kullanılan ve mana ile ilgili bir vazife gören şekillere denir. Kısacası ekler kelime bünyesindeki gramer vazifeli şekillerdir” (Ergin, 2002: 114).

Ekler şüphesiz bütün diller için önem arz eder. Fakat eklemeli diller için eklerin önemi hayati derecededir. Eklemeli dillerde kök değişmez, bu nedenle de bütün yük eklerin üzerindedir. Bu konuda Ergin (2002: 115), bütün gramer fonksiyonlarının yalnızca eklerle ifade edildiğini, Türk dilinin, temel taşı kökler üzerine kurulan çatının baştanbaşa eklerle örülmüş bulunduğunu, bu nedenle de Türkçenin yapısını incelemenin onun çok zengin olan ekler sistemini incelemek olduğunu söyler.

Ekler, eklendikleri kelimelere uyma eğilimindedirler. Bu nedenle ekler bir köke eklendiklerinde kökün durumuna göre şekil değiştirebilirler, dolayısıyla eklerin genellikle tek bir biçimi yoktur. Çoğu ek çeşitli biçimlerde karşımıza çıkar: koş – tu, bil – di, gör – dü, kır – dı gibi. Ekler, görevleri yönünden çekim eki ve yapım eki olmak üzere ikiye ayrılırlar.

Çekim eki

Çekim ekleri eklendikleri kök ve gövdelerin anlamlarını değiştirmezler. Bununla beraber kök ve gövdelere işlevsellik kazandırırılar.

“Kelimenin anlamını ve sınıfını değiştirmeden ona durum, ilgi, kip, zaman, nicelik, kişi ve birlikte oluş gibi bir anlam kazandıran morfemlerdir: ev - i, ev - e, ev - de, ev - ler, ev - im, oku – yor - sunuz, ev - le ... gibi”(Ediskun, 1999: 101).

Çekim eklerinin göze çarpan bazı özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz:

“Çekim eklerinin kullanım sahaları yapım eklerinden çok geniştir. Çekim ekleri kelimelerde en sonra gelen eklerdir. Bir kelime çekim eki yapım ekinden önce gelemez. İsim kök ve gövdeleri ile fiil kök ve gövdelerine getirilen çekim ekleri birbirinden tamamiyle ayrılırlar” (Ergin, 2002: 125 - 126).

Yapım ekleri

Çalışmamızda yapım ekleri konusunun içeriği ve bu konu ile ilgili terimler için araştırmanın yapıldığı dönemde ilgili okulda ders kitabı olarak okutulan MEB onaylı altıncı sınıf Türkçe dersi “Öğretmen Kılavuz Kitabı” ve “Öğrenci Çalışma Kitabı” kaynak alınmıştır.

Dünya üzerindeki hiçbir dilde mevcut kelimeler, her geçen gün değişen ve genişleyen dünyadaki bütün kavram ve varlıkları karşılayamaz. Türkçede de durum bu şekildedir. Türkçede yeni kelimeler mevcut kök ve gövdelere ekler getirilerek oluşturulur.

Bazen oluşan açığı kapatmak için yeni kelimelerin ortaya çıkması zaruri hale gelir. Bu gibi durumlarda eklemeli dillerden olan Türkçede yeni kelimeler, mevcut kök veya gövdelere ekler getirilerek oluşturulur. İşte bu kök veya gövdelere gelip yeni kelimeler oluşmasını sağlayan ekler biz yapım ekleri diyoruz. Korkmaz (2007: 240), yapım ekini kelime kök ve gövdelerine getirilerek yeni kavramların yansıtılmasını, kavramlara karşılık yeni kelimeler yapılmasını sağlayan ek olarak tanımlamaktadır.

Yapım eklerinin görevi, değişen dünya ile ortaya çıkan yeni kavramların adlandırılması için ortaya çıkacak yeni kelimelerin oluşmasına yardımcı olmaktır.

Türkçede dört çeşit yapım eki vardır:

- a. İsimden isim yapma ekleri
- b. İsimden fiil yapma ekleri
- c. Fiilden isim yapma ekleri
- d. Fiilden fiil yapma ekleri

Yapım eklerinin çeşitleriyle ilgili bölümde incelediğimiz ekler için Öğretmen Kılavuz Kitabı ve Çalışma Kitabı'ndaki ilgili bölümler taranmış, orada gösterilen ekler ile Türkçede kullanımı yaygın olan ekler ele alınmıştır.

İsimden isim yapma ekleri

Bu tür yapım ekleri isim kök ve gövdelerine gelir ve bu kök ve gövdelerden tekrar isim yaparlar. Ergin (2002: 154)'e göre işlek olan isimden isim yapma ekleri fazla değildir. Bununla beraber kullanım sahaları geniştir.

Türkçede çokça kullanılan ve Öğretmen Kılavuz Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabı'nda ilgili bölümlerde geçen başlıca isimden isim yapma ekleri şunlardır:

1. -cı, -ci, -cu, -cü, -cı, -çi, -çu, -çü

İşlek eklerden biridir, Banguoğlu (2000:162)'na göre anlatım alanı çok genişlemiştir. Başlıca anlatım çeşitleri şu şekildedir:

- a. Türlü adlara gelip o nesne ile uğraşanı, onu yapanı, satanı gösterir:
futbol - cu, bek - ci, diş - çi gibi.
- b. Bir nesneyle daha başka türlü ilgili kişiyi gösterir:
yol - cu, göz - cü, dava - cı gibi.
- c. Adlara ve bazı sıfatlara gelerek kişinin bir şeye olan alışkanlığını gösterir:
şaka - cı, kavga - cı, dalga - cı gibi.
- d. Bir düşüncenin bir inanışını veya sahibinin taraflılarını gösterir:
akıl - cı, Atatürk - çü gibi (Banguoğlu, 2000: 162-163)

2. -daş, -taş

Birçok kaynakta da belirtildiği üzere bu ekin kullanım sahası geniş değildir. Bununla beraber belli tiplerde işlekliği bulunur.

“Başlıca fonksiyonları eşlik, ortaklık ve bağlılık ifade eden isimler yapmaktır: arka - daş, çağ - daş, meslek – taş gibi” (Ergin, 2002:167).

3. -lı, -li, -lu, -lü

Bu ek de işlek olan eklerimizdendir. Birçok kaynakta sıfat eki olarak tanımlanmaktadır.

yağ - lı, kir - li, Galatasaray - lı gibi.

4. -lık, -lik, -luk, -lük

İşlek olan eklerimizdendir. Başlıca anlatım çeşitleri şunlardır:

- a) Alet ve eşya isimleri yaparlar:
göz - lük, kulak - lık, tuz - luk gibi.
- b) Yer isimleri yaparlar:
mezar - lık, odun - luk, kömür - lük gibi.
- c) Soyut ve mecaz isimler yaparlar.
kolay - lık, güzel - lik, iyi - lik gibi.

5. -sız, -siz, -suz, -süz

“Bu ek –lı, -li, -lu, -lü” ekinin olumsuzudur. –lı, -li, -lu, -lü eki esas itibariyle bir nesnede bir şeyin bulunduğunu, -sız, -siz, -suz, -süz eki ise bir nesnede bir şeyin bulunmadığını ifade eder” (Ergin, 2002:160).

su - suz, iş - siz, gol - süz gibi.

İsimden fiil yapma ekleri

Bu tür yapım ekleri isim kök ve gövdelerine gelerek bu kök ve gövdelerden fiil yaparlar. Banguoğlu (2000: 204)'na göre “bu ekler diğer eklerden sayıca daha azdır.”

Başlıca isimden fiil yapma ekleri şunlardır:

1. – a -, - e –

Bu ek fazla işlek değildir:

oyn-a-, yaş-a-, kan-a- gibi.

2. – al -, - el –

Bu ek fazla işlek değildir. Genellikle sıfatlardan fiil türetmek için kullanılırlar:

Kör – el -, az – al -, çok – al - gibi.

3. -l-

Bu ek kullanım sahası geniş olan eklerdendir. Ergin (2002: 181)' e göre bu ek sıfatlardan olma anlamı ifade eden fiiller yapar. Bazen fiilden fiil yapma eki olan -l- ile karıştırılabilir. Eski Türkçeden beri bu ekte bir değişiklik görülmemiştir:

Kısa – l -, ince – l -, doğru – l - gibi.

4. – la -, - le –

“Bu ek isimden fiil yapma eklerinin en işlek olanıdır. Misalleri sayılamayacak kadar çok olup isimden fiil yapmak gerekirse en canlı ek olarak daima bu eke başvurulur. Hemen hemen her çeşit ismin sonuna gelerek yapma veya olma ifade eden fiiller yapar” (Ergin, 2002: 180).

an – la -, baş – la -, göz – le - gibi.

5. – ar -, - er –

Fazla işlek olmayan eklerdendir.

kar – ar -, mor – ar -, yeş – er - gibi.

Fiilden isim yapma ekleri

Fiilden isim yapma ekleri fiil kök ve gövdelerine gelerek onları isim yapma ile görevlidirler. Banguoğlu (2000: 224)'na göre dilimizde fiil köklerinin sayısının çok olması nedeniyle bu tarz ekler geniş yayılma alanı bulmuş ve dilimize çokça kelime vermiştir.

Fiilden isim yapma eklerinin başlıcaları şunlardır:

1. – mak, - mek

En çok kullanılan fiilden isim yapma eklerindendir. Ergin (2002: 185), fiil kök ve gövdelerinin hareketleri karşılayan; fakat tek başlarına kullanılamayan; ancak şahıs, zaman, şekil vs.ye bağlamak suretiyle kullanış sahasına çıkan dil birlikleri olduklarından bahseder. Bu kök ve gövdelerin yalın durumlarını ifade etmek için sonlarına – mek, - mak eki getirmek gerekir.

gel - mek, git - mek, ye – mek gibi.

2. – ma, - me

Türkçedeki işlek eklerden biridir. Ergin (2002: 186)' e göre – ma, - me eki ile – mek, - mak eki birbirine karıştırılabilmektedir. – ma, - me ekinin fonksiyonu iş isimleri yapmaktır. Diğer ekten farkı ise – ma, - me ekinin hareket ifade etmemesidir. İş de harekete göre bir çeşit nesne sayıldığından dolayı – ma, - me ekiyle kurulan isimler nesne ve eşya ismi olarak da kullanılmaktadır.

dol – ma, oku – ma, yaz – ma gibi.

3. – ış, - iş, - uş, - üş

Bu ek de işlek eklerdendir. Bütün kök ve gövdelere getirilebilir.

göl – üş, bul – uş, gör – üş gibi.

4. – m

İşlek olan eklerdendir. Ergin (2002: 187), bu ekin nesnelere isim yapan fiilden isim yapma eklerinden biri olduğunu söyler.

al – ı - m, sat – ı - m, öl – ü - m gibi.

5. - gı, - gi, - gu, - gü, - kı, - ki, - ku, - kü

Türkçedeki işlek eklerdendir.

bil - gi, uy – ku, gör - gü gibi.

Fiilden fiil yapma ekleri

Fiilden fiil yapma ekleri fiil kök ve gövdelerine gelerek onları tekrar fiil yapar. İşlektirler yani bu ekler fiil kök ve gövdelerinin hemen hemen hepsine gelebilirler.

Türkçede yaygın olarak kullanılan fiilden fiil yapma eklerinden başlıcaları şunlardır:

1. - dır, - dir, - dur, - dür, - tır, - tir, - tur, - tür

“Bu ek iki ettirgen çatı ekinin, - it - ile – ür - eklerinin üst üste gelmesinden doğmuş bir birleşik ektir. Kök fiilin iki kademe aracılığıyla, ya da üçüncü kişi eliyle işlendiğini anlatır” (Banguoğlu, 2000: 275).

koş – tur -, sev – dir -, çek – tir - gibi.

2. – l –

Türkçedeki işlek eklerden biridir. Eylemi yapanın belli olmadığı anlatılmaktadır:

yat – ı – l -, gör – ü – l -, kes – i – l - gibi.

3. - n –

İşlek eklerdendir. Türkçede çoğu fiile gelebilir. Fiile kendi kendine olma anlamı verir:

bul – u – n -, gör – ün - , giy – i – n - gibi.

4. - r –

Türkçedeki işlek eklerden biri olan bu ek, fiile oldurma ve yaptırma anlamı verir:

uç – u – r -, piş – i – r -, iç – i – r - gibi.

5. -ş-

Türkçedeki işlek eklerdendir. “Fiilin karşılıklı görünüşünü yapan bu ek Eski Türkçeden beri ortaklaşa fiil anlamını da kapsamakta, ayrıca yardımlaşma fiilleri de yapmaktadır” (Banguoğlu, 2000: 288).

boğ – u – ş -, gül – ü – ş -, gör – ü – ş - gibi.

2.2.6. Dil bilgisi öğretiminin ilkeleri

Bu nedenle de öğretimde uyulması gereken bazı ilkeler vardır. Çalışmamızda

dil bilgisi öğretiminin ilkelerinden konumuzla ilgili olanlara yer verdik. Bu ilkeler şu şekilde sıralanabilir:

1. “Dilbilgisi öğretiminde, tümevarım yöntemi uygulanmalıdır. Dil, öğrencinin de kullandığı bir dizgedir; bu dizgeye egemen olan birçok kurallar vardır. Dilbilgisi dersi, bu dizgenin kurallarını açıklamalıdır. Dilbilgisi kuralları, sözden ve yazıdan ayrı, hazır sonuçlar olarak öğretilemez; böyle bir öğretim, ezberlemeye alıştıırır, uygulama gücü kazandırmaz.”
2. “Yalnız dil bilgisi kurallarının öğretilmesiyle yetinilemez. Bunların öğrencide birer beceri ve alışkanlık durumuna gelmesi için alıştırmalar yapılmalıdır. Öğrencinin yazma ödevlerinde ve başka etkinliklerinde bu kurallara uyması izlenmelidir. Öğrencilerin yaptığı yanlışlar, bu kurallarla açıklanıp düzeltilmelidir.”
3. “Öğretimde çıkış noktası öğrencinin karşılaştığı dil sorunları olmalıdır; başka deyişle, öğrenci hangi kuralları bilmiyorsa, bunu ders konusu yapmamız gerekir. Ancak böyle öğrencilerin öğrenme gereksinimlerine karşılık verebilir ve onların ilgilerini çekebiliriz. Sorundan çıkış, görevsel bir öğretim yoludur.”
4. “Dilbilgisi dersi, başka ana dili etkinliklerine bağlı olarak okutulmalıdır.”
“... Dilbilgisi kuralları dilde yaşar ve dilin kullanılışını düzenler. Bu niteliğiyle dilbilgisi dersi, dilin incelediği okuma dersine ve dilin kullanıldığı anlatım etkinliğine kendiliğinden bağlıdır. Öğretmen, dilbilgisi alıştırmalarını, okuma ve anlatım etkinliklerine gözlem, sorun bulma, alıştırma, uygulama ve yanlışları düzeltme yönlerinden bağlamalıdır. Dilbilgisi ile okuma yazma çalışmalarının birlikte yürütülmesi sağlanmalıdır” (Göğüş, 1978: 349-350-351).

2.2.7. İlgili araştırmalar

Yaratıcı drama yönteminin kullanımı ile ilgili Türkçenin öğretimine yönelik birçok çalışma yapılmaktadır. Bununla beraber Türkçe Eğitimi alanında yapım eklerinin

öğretimine dair yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı çalışmalara yapılan araştırmalar süresince rastlanmamıştır.

Arslan (2011), “Yaratıcı Drama Yönteminin ilköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmasında, yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin Türkçe dersi tutumlarına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu’nda yer alan “Türkçe Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin Türkçe dersi tutumlarına etkisinin incelendiği “kontrol gruplu ön test – son test modeline” uygun deneysel bir çalışma olarak yürütülmüştür. Araştırma sonucunda yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının geleneksel yöntem uygulanan öğrencilere göre daha olumlu yönde etkilendiği görülmüştür. Ayrıca, yaratıcı drama yönteminin uygulanmasında cinsiyet ve ebeveyn eğitim durumlarının Türkçe dersine yönelik tutumlar üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bertiz (2010), “Fen ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik Tutumları ve Yöntemin Fen ve Teknoloji Eğitiminde Kullanılabilirliğine İlişkin Görüşleri” adlı çalışmasında, fen ve teknoloji öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumlarının belirlenmesini, fen ve teknoloji öğretmen adaylarının görüşleri yoluyla yaratıcı drama yönteminin fen ve teknoloji eğitiminde kullanılabilirliğinin belirlenmesini ve yöntemin genel olarak fen ve teknoloji eğitimi perspektifinden analiz edilmesini amaçlamıştır. Öğrencilerin yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla, Yaratıcı drama tutum ölçeği (YDTÖ) ön test ve son test şeklinde verilmiştir. Araştırma sonuçları, yaratıcı drama tutum ölçeği ön test son test puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermiştir. Öğretmen adayları tarafından, yaratıcı dramanın fen ve teknoloji eğitimi açısından genel olarak, öğrenmelerde kalıcılığı ve somutlaştırmayı sağlayan önemli bir yöntem olduğu vurgulanmıştır. Öğretmen adaylarının istekliliği ve tutumlarındaki bu pozitif değişim, yaratıcı dramanın etkili bir süreç olduğu görülmüştür.

Cömertpay (2006), “Dramanın 5 - 6 yaş grubu çocuklarının dil edinimine

etkisi” adı altında yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Bu tez ile, okul öncesi dönemde, yaratıcı drama etkinliklerinin beş - altı yaş grubu çocuklarının dil edinimine kazanımlarına etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Yaratıcı drama yönteminin etkililiğini sınamak için bir deney ve bir kontrol grubu oluşturulmuş, deney grubunda etkinlikler yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Yaratıcı drama eğitiminin beş, altı yaş grubu çocukların dil edinimine etkisini araştırmak için uygulama öncesi ve sonrası deney ve kontrol gruplarının ses kayıtları alınmış, bu kayıtlar sözcük sayısı, sözcük grupları, öbek yapılarına göre incelenmiştir. Bize göre bu araştırmadan çıkan en önemli sonuç yaratıcı drama etkinlikleri sonucunda çocukların bir sözce içerisinde kullandıkları sözcük sayısının arttığı ve çocukların nesne, kişi ve durumları daha ayrıntılı bir şekilde ifade eden daha uzun sözcükler kullandıklarının belirlenmesidir.

Dinçay (2008), “Yapım ve çekim ekleri arasındaki farkın öğretiminde görsel öğelerin etkisi” adlı yüksek lisans tezinde, ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencilerinin Dil ve Anlatım dersi konusu olan yapım ve çekim eklerinin arasındaki farkı öğrenmesinde geleneksel yöntem ile bu yöntemin yanında görsel öğelerin kullanımının etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Bunun için ön test ve son test gruplu deneme modeli kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda yapım ve çekim eklerini tek tek öğretmek yerine bunların arasındaki farkı öğretmenin öğrencinin konuyu öğrenmesi ve öğretilenlerin kalıcılığı açısından daha verimli olacağı görülmüştür.

Kahraman (2010), “Dilbilgisi Öğretiminin Durumu ve Sonuçları Üzerine Küçük Bir Araştırma” adlı makalesinde, araştırma ve değerlendirmeye konu olan öğrencilerin, yükseköğretime gelmeden önce geçtikleri öğretim basamakları ve İlkokul Müfredat Programı’ndan söz edilmiş, öğrencilerin dil bilgisi – ses bilgisi konularıyla hangi sınıflarda karşılaşmaya başladıkları belirlenmiştir. Buca Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünün birinci sınıfında okuyan öğrencilere, Türk Dil Bilgisi ara sınavından önceki derslerde, ses uyumlarının nasıl verildiği açıklanmıştır. Adı geçen Türk Dil Bilgisi - ses bilgisi sınavında, sorulan “ünsüz yumuşaması” ve “ünsüz sertleşmesi” ile ilgili uygulama sorularına öğrencilerin verdikleri cevaplar değerlendirilmiş ve yüzdeleri bulunmuştur. Sonuçlar değerlendirilmiş, yanlışlık ve eksikliklerin nedenleri üzerinde durulmuştur. Bunun sonucunda, Türk dil bilgisi

öğretiminin daha verimli olabilmesi için ilköğretimde, ortaöğretimde ve yükseköğretimde alınabilecek önlemler ve yapılabilecek uygulamalar konusunda öneriler ortaya konmuştur.

Karateke (2006), “Yaratıcı Dramanın İlköğretim II. Kademedeki 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerine Olan Etkisi” adıyla yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Bu tezle ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım etkinliklerinde, bir cümlede kullanmış oldukları sözcük dağarcığında, yaratıcı dramanın ne gibi etkileri olduğunu belirlemek istemiştir. Bu araştırmada deneysel yöntem uygulanmıştır. Seçilen öğrenciler deney ve kontrol gruplarına ayrılarak, daha önceden belirlenen denenceler sınanmıştır. Deney grubuna yaratıcı drama yöntemi uygulanırken, kontrol grubuna geleneksel yöntemler uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, Yaratıcı Drama yönteminin uygulandığı Türkçe derslerinde öğrencilerin kompozisyon kâğıtlarında ilerleme görülmüştür. Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı yazılı anlatım etkinlikleri öğrencilerin kompozisyonlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Kaya (2008), “İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkililiği” adlı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Bu tez ile ilköğretim dördüncü sınıf Türkçe dersinde, okuduğunu anlama ve anladığını yazıyla anlatma temel dil becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin uygulandığı küme ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kümenin etkili bir biçimde öğrenmeleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı sınanmıştır. Araştırma sonucunda, Türkçe dersi, okuduğunu anlama ve anladığını yazıyla anlatma becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama yönteminin geleneksel yöntemlere oranla daha etkili olduğu görülmüştür.

Kodaz (2007), “Ortaöğretim 9. Sınıflarda Dil Öğretiminde Drama Yönteminin Etkililiği” adı altında yüksek lisans tezi hazırlamış, bu tezde ortaöğretim 9. sınıflarda Dil ve Anlatım dersinde dil bilgisi öğretiminde drama yönteminin uygulandığı grup ile geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulandığı grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını sınıamıştır. Bu çalışmada ön test son test kontrol gruplu bir model kullanılmıştır. Araştırmada dört okuldan random yoluyla (tarafsız atama yöntemiyle) ikişer şube seçilmiş ve bu şubelerdeki öğrenciler, örneklem grubunu oluşturmuştur.

Araştırmaya örneklem grubunu oluşturan 25'er kişilik şubelerden 100'ü deney ve 100'ü kontrol grubu olmak üzere toplam 200 öğrenci katılmıştır. Deney grubunda drama yöntemiyle, kontrol grubunda ise geleneksel yöntemler aracılığıyla aynı konular işlenmiş ve buradan çıkan ölçme sonuçları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda Dil ve Anlatım derslerinde dramatizasyon yönteminin öğretimde kullanılan diğer yöntemlere göre öğrencilerin başarı seviyelerinin artmasında daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Sönmez (2006), “İlköğretim İkinci Kademedeki Türkçe Ders Kitaplarında Yaratıcı Drama Yoluyla İşlenebilecek Metinlerin Çözümlemesi” adlı yüksek lisans tezinde, Türkçe öğretimini daha işlevsel kılabilmeyi amaçlamıştır. Bunun için, Türkçe öğretimindeki yaratıcı dramaya uygun yazınsal metinlerin çözümlenerek yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, yazınsal metinlerin dil öğretiminde geleneksel yaklaşımların dışına çıkılarak ele alınması, “dramatik olan” metinlerin çözümlenerek “yaratıcı drama” yöntemiyle işlenmesi ve dil becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Tezin evrenini, ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında dramayla işlenebilecek (dramatik olan) 110 adet metinden oluşmaktadır. Araştırmada “Oranlı Eleman Örneklem yöntemi (Stratified Sampling)” kullanılmıştır. Buna göre seçilen 110 adet dramatik metinden hareketle dört adet alt evren oluşturulmuş, bu alt evrenlerin her birinden, random yöntemi kullanılarak üçer adet dramatik olan metin alınmıştır. Yaratıcı drama yöntemiyle işlenen metinler yoluyla dil becerileri geliştirirken eğitsel hedeflere de ulaşmak olanaklıdır. Dil öğretiminin gerçekleştirilmesinde seçilen dil ürünleri de oldukça önemli bir görev taşırlar.

Şimşek (2010), “İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersinde Zarf (Belirteç) Konusunun Drama Yöntemi Kullanılarak Öğretimi” adlı çalışmada, ilköğretim okullarında Türkçe dil bilgisi konuları arasında yer alan zarfın öğretilmesinde, drama yönteminin, öğrenci başarısı üzerinde etkisinin olup olmadığını araştırmıştır. Araştırma yöntemi olarak yarı deneysel desen kullanıldığından evren ve örneklem seçimine gidilmemiş, bunun yerine çalışma grubu alınmış ve bu grupların eşitliği üzerinde durulmuştur. Hazırlanan ve geliştirilen başarı testi, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere önce ön test, ardından son test, daha sonra ise kalıcılık testi olarak

uygulanmıştır. Sonuç olarak, drama yöntemine dayalı olarak, öğretim yapılan deney grubunun başarı ortalaması ve kalıcılık puanlarıyla, düz anlatım yöntemiyle öğretim yapılan kontrol grubunun başarı ortalaması ve kalıcılık puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Yalçınkaya (2010), “Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Drama Yöntemine İlişkin Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmasında, dramanın Sosyal bilgiler derslerinde öğrenci ve etkinlik merkezli yöntemlerden biri olduğunu söyler. İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde drama yöntemi ile konu işlendikten sonra öğrencilerin uygulamaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Çalışma, nitel bir çalışma olup veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen öğrencilerin drama yöntemine ilişkin görüşlerini ifade edebilecekleri açık uçlu soruların olduğu formlar kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, çalışmaya katılan öğrencilerin genel olarak drama yönteminin kullanımına olumlu baktıkları ve konuyu bu yöntem sayesinde daha iyi anladıkları görülmüştür.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama yöntemi ve araçları ile verilerin analizine ilişkin yapılacak bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada İstanbul ili Bayrampaşa ilçesinde öğrenim gören ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin oluşturduğu iki sınıf arasında yapım eklerinin öğretiminde geleneksel yöntemler ile yaratıcı drama yönteminin kullanılması karşılaştırılmış ve yaratıcı drama yönteminin etkililiği incelenmiştir.

Bu çalışma deneysel bir çalışmadır ve çalışmada ön test – son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır.

Tablo - 1: Araştırma Deseni

Gruplar	Ölçme İşlemi	Deney Süreci	Ölçme İşlemi
Deney grubu	Ön test	Yaratıcı drama yönteminin uygulanması	Son test
Kontrol Grubu	Ön test	Geleneksel yöntemin uygulanması	Son test

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın grubunu 2010 - 2011 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili

Bayrampaşa İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı Cevatpaşa İlköğretim Okulu altıncı sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bunun için altıncı sınıf öğrencilerinin oluşturduğu iki şube bu çalışmada kullanılmıştır. Deney ve kontrol grupları seçkisiz yöntemle belirlenmiştir. Aşağıdaki tabloda gruplarda yer alan kız ve erkeklerin deney ve kontrol gruplarına dağılımı verilmiştir.

Tablo - 2: Deney grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı

Gruplar	Kız	Erkek	Toplam
Deney Grubu	18	23	41

Tablo - 3: Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı

Gruplar	Kız	Erkek	Toplam
Kontrol Grubu	18	21	39

Çalışma grubunu toplamda 80 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubunda 18 kız ve 23 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 41 öğrenci bulunmaktadır. Kontrol grubunda ise 18 kız ve 21 erkek öğrenci olmak üzere toplam 39 öğrenci bulunmaktadır.

3.3. Veri toplama aracı

Bu araştırmada İstanbul ilinde öğrenim gören İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin oluşturduğu iki sınıf arasında dil bilgisi etkinliklerinde geleneksel yöntemler ile yaratıcı drama yönteminin kullanılması karşılaştırılacaktır. Bu nedenle yapım ekleri konusu seçilmiş ve yaratıcı drama yönteminin etkililiği incelenmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak ön test ve son testte içinde yapım eklerinin ne derece bilindiğini anlamaya yönelik yirmi maddelik “Yapım Ekleri Testi” uygulanmıştır. Testin hazırlanış sürecinde uzman kanısı dikkate alınmıştır.

Yapım ekleri testi

Araştırmada nicel veriler elde etmek için veri toplama aracı olarak “Yapım Ekleri Testi”nden yararlanılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen testte yirmi madde

bulunmaktadır. Bu maddelerin her birinde altı çizili olan birer kelime yer almaktadır. Altı çizili olan kelimelerden on tanesinde yapım eki yer alırken geri kalan on tanesinde yapım eki bulunmamaktadır. Öğrencilerden altı çizili kelimelerden içinde yapım eki olanlarının altına artı işareti koymaları istenmiştir. Her doğru cevap bir puan kabul edilmiş ve on tane yapım ekini bulanlar toplamda on puan almışlardır.

Yapım ekleri testi öğrencilerin yapım ekleri konusundaki bilgilerini ölçmeyi hedeflemektedir. Test hazırlanırken araştırmanın yapıldığı tarihte öğrencilere okutulan öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabından yararlanılmıştır. Daha sonra test maddeleri konusunda uzman görüşüne başvurulmuş ve eksiklikler düzeltilmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Çalışma, ekim ayının ikinci haftasından kasım ayının ikinci haftasına kadar dört haftalık süreyi kapsamaktadır. (Bk. s. 78, Ek 10) Bu süre içerisinde deney ve kontrol gruplarında yapım eklerinin öğretimine yönelik “İlköğretim Türkçe 6 Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı”nda yer alan iki kazanım (“Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder” ve “Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar”) işlenmiştir.

Grupların denkleştirilmesi

Çalışmada kullanılan deney ve kontrol grubu seçkisiz yöntem ile seçilmiştir. Sınıflar seçilirken aynı öğretmenin girdiği sınıflar arasından seçim yapılmıştır ve öğrenci sayıları birbirine yakındır. Yapılan ön test sonucunda deney ve kontrol gruplarının benzer eğitim düzeyinde oldukları ve gruplar arasında başarı açısından fark olmadığı görülmüştür.

Deney ve kontrol gruplarının ön test puanlarının karşılaştırılması

Tablo – 4: Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanları

Gruplar	N	x	s	sd	t	p
Deney (öntest)	41	6,27	1,77	78	0,972	0,334
Kontrol (öntest)	39	5,92	1,36			

Tablo 3’te görüldüğü üzere deney grubundaki öğrencilerin ön test puanlarının ortalaması $X = 6,27$ ($S = 1,77$) iken bu değer kontrol grubundaki öğrenciler için $X = 5,92$ ($S = 1,36$)’dir. Her iki gruptaki öğrencilerin ön test puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak manidar olup olmadığına ilişkin olarak bağımsız gruplarda t testi ile yapılan analiz, belirtilen iki grubun öntest puan ortalamaları arasında manidar bir farklılığın bulunmadığını göstermektedir ($t = 0,972$, $p > 0,05$).

Ortaya çıkan sonuçlar ışığında, birbiriyle eşleştirilen deney ve kontrol gruplarının ön testte, aynı özellikleri taşıdıkları, aralarında araştırmayı sıkıntıya sokacak düzeyde bir farklılık bulunmadığı gözükmemektedir. Böylece deney ve kontrol grubu öğrencilerinin araştırmada kullanılabilecek yapıya sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Deney grubunda yapılan öğretim

Araştırma doğrultusunda deney grubuna Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan kazanımlar çerçevesinde yapım eklerinin öğretimine yönelik metinler dört hafta içinde işlenmiştir. Çalışma sırasında deney grubunun Türkçe derslerindeki eğitim etkinliklerinin hazırlanması ve uygulanmasında yaratıcı drama yöntemi esas alınmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan ders planları ve planlara bağlı etkinlikler araştırma tarihinde uygulanmıştır. Deney grubunda, araştırmacı tarafından metinlere ve göre her ders için toplam altı adet günlük ders planı hazırlanmıştır. Deney grubunda uygulanan öğretim amaçlı yaratıcı drama yöntemi ile ilgili ders planları Ek – 10’da verilmiştir. Yaratıcı dramanın çeşitli uygulamalarına yer verilmiş, uygulamalarda kullanılmak üzere araç ve gereçler hazırlanarak ders ortamı hazır hale getirilmiştir. Yaratıcı drama yöntemi, yöntemine uygun aşamalar ile uygulanmıştır.

Derslerin başlangıcında ders planına uygun olan araç ve gereçlerin sınıf

ortamına getirip getirilmediği kontrol edilmiş ve uygun araç gereçlerin hazır bulundurulması sağlanmıştır. Daha sonra yaratıcı drama yönteminin aşamalarından biri olan ısınma çalışmalarına geçilmiş, plana uygun olan etkinlik yaklaşık beş dakika süreyle uygulanmıştır. Öğrencilerin derse hazır olduğu anlaşıldığında konunun işlenişine geçilmiştir. Bu aşamada Öğretmen Kılavuz Kitabından ve ders kitabından yararlanılmış ve daha sonra dersle ilgili etkinlikler yaratıcı drama yöntemi kullanılarak uygulanmıştır. Bunun için yaratıcı drama yönteminin diğer bir aşaması olan canlandırma bölümüne geçilmiştir. Bu bölümde etkinlikler yaratıcı drama yönteminin doğasına uygun olarak gönüllük esasına uygun olarak yapılmıştır. Etkinliklere katılan öğrenciler gönüllüler arasından seçilmiş ve etkinlikler mümkün olduğunca çok sayıda öğrenciye uygulanmıştır. Ders bitiminde yaratıcı drama yönteminin son aşaması olan değerlendirme aşamasına geçilmiş ve dersin verimli geçip geçmediği sorgulanmıştır.

Yapım ekleri konusu boyunca işlenen derslerde yaratıcı drama yönteminin aşamaları sırasıyla uygulanmıştır.

Kontrol grubunda yapılan öğretim

Kontrol grubuna yönelik etkinlikler aynı tarih ve sürelerde diğer yöntemler kullanılarak işlenmiştir. Derslerde etkinliklerde Öğretmen Kılavuz Kitabına bağlı kalınmıştır.

Araştırma sonunda deney ve kontrol gruplarına hazırlanmış olan son test uygulanmıştır.

3.5.Verilerin Analizi

Araştırma bitiminde elde edilen veriler SPSS istatistik analiz programı ile değerlendirilmiştir, deney ve kontrol grubunun ön test ile son test sonuçları karşılaştırılmıştır. Böylece yaratıcı drama yönteminin yapım eklerinin öğretime etkisi olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin çözümünde t testi kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test – son test aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve aralarında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Aynı grubun ön test – son test karşılaştırmaları "bağımlı gruplarda t testi" ile, farklı grupların ön test ve son testleri karşılaştırmaları ise "bağımsız gruplarda t testi" ile yapılmıştır.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

1. Deney grubu öğrencilerinin yapım eklerine ilişkin ön test puanları ile son test puanları arasında manidar bir farklılık var mıdır?

Deney grubunun ön test - son test puan ortalamalarının karşılaştırılması

Tablo - 5: Deney Grubunun Ön Test - Son Test Puan Ortalamaları Sonuçları

Gruplar	N	X	S	sd	t	p
Deney (öntest)	41	6,27	1,78	40	5,97	0,000*
Deney (sontest)	41	7,68	1,31			

*P<0,05

Tablo 4'te görüldüğü üzere, ilişkili gruplarda t testi ile yapılan analiz neticesinde, deney grubundaki öğrencilerin ön test puanlarının ortalaması ile son test puanlarının ortalaması arasında manidar bir farklılık bulunmaktadır ($t=5,97$, $p<0,05$). Deney grubundaki öğrencilerin uygulama öncesindeki puanlarının ortalaması $X=6,27$ ($S=1,78$) iken, uygulama sonrasında bu değerin $X=7,68$ ($S=1,31$) olduğu görülmektedir.

Deney grubunun ön test ve son test sonuçları arasında öğrencilerin yapım eklerini öğrenmesi açısından gelişmenin bulunduğu yönünde anlamlı bir farkın bulunması yaratıcı drama yönteminin, öğrencilerin yapım eklerini öğrenmesinde olumlu yönde etki yaptığı söylenebilir.

4.2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

1. Kontrol grubu öğrencilerinin yapım eklerine ilişkin ön test puanları ile son test puanları arasında manidar bir farklılık var mıdır?

Kontrol grubunun ön test son test puan ortalamalarının karşılaştırılması

Tablo - 6: Kontrol Grubunun Ön Test Son Test Puan Ortalamaları Sonuçları

Gruplar	N	X	S	sd	t	p
Kontrol (öntest)	39	5,92	1,36	38	5,59	0,000*
Kontrol (son test)	39	7,02	1,51			

*P<0,05

Tablo 5'te görüldüğü üzere, ilişkili gruplarda t testi ile yapılan analiz neticesinde, kontrol grubundaki öğrencilerin ön test puanlarının ortalaması ile son test puanlarının ortalaması arasında manidar bir farklılık bulunmaktadır ($t=5,59$, $p<0,05$). Kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama öncesindeki puanlarının ortalaması $X=5,92$ ($S=1,36$) iken, uygulama sonrasında bu değerin $X=7,02$ ($S=1,51$) olduğu görülmektedir.

Kontrol grubunun ön test ve son test puanlarının ortalamaları karşılaştırıldığında, ön test ve son test puan ortalamaları arasında gelişmenin bulunduğunu gösterecek yönde bir farklılaşma göze çarpmaktadır. Bu durum neticesinde, öğrencilerin yapım eklerini öğrenmesinde yaratıcı drama yönteminin geleneksel yöntemlere göre daha etkili olup olmadığını anlamak için deney ve kontrol gruplarının son test puanlarının karşılaştırılması gerekmektedir.

4.3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

1. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin yapım eklerine ilişkin son test puanları arasında manidar bir farklılık var mıdır?

Deney ve kontrol gruplarının son test puanlarının karşılaştırılması

Tablo - 7: Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanları Sonuçları

Gruplar	N	X	S	sd	t	p
Deney (sontest)	41	7,68	1,31	78	2,07	0,041*
Kontrol (sontest)	39	7,02	1,51			

*P<0,05

Tablo 6’da görüldüğü üzere deney grubundaki öğrencilerin son test puanlarının ortalaması $X = 7,68$ ($S = 1,31$) iken bu değer kontrol grubundaki öğrenciler için $X = 7,02$ ($S = 1,51$)’dir. Her iki gruptaki öğrencilerin son test puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak manidar olup olmadığına ilişkin olarak bağımsız gruplarda t testi ile yapılan analiz belirtilen iki grubun son test puan ortalamaları arasında manidar bir farklılığın bulunduğunu göstermektedir ($t = 2,07$, $p < 0,05$).

Sonuç olarak, deney ve kontrol gruplarının son test puan ortalamaları karşılaştırıldığında deney grubu lehine istatistiksel açıdan 0.05 manidar bir farklılık bulunmuştur. Yaratıcı drama yöntemi ile ders işlenen grup, geleneksel yöntemlerle ders işlenen gruba göre, yapım eklerini öğrenme becerisi bakımından daha büyük bir artış gösterdiği söylenebilir.

Elde edilen bulgular ışığında yaratıcı drama yönteminin yapım ekleri konusunun öğretiminde uygulanmasının faydalı olduğu görülmüştür. Bu durum, her ne kadar önceki çalışmalarda yaratıcı drama yönteminin bizzat yapım eklerine uygulandığı bir çalışma olmasa da yöntemin diğer dil bilgisi konularına uygulandığında alınan sonuçlar ve yöntemin diğer dil becerilerinin öğretiminde göstermiş olduğu etkililik dikkate alındığında, önceki çalışmaların yaratıcı drama yönteminin dil becerilerinin daha iyi öğretilmesini sağlaması bakımından bu çalışmayı destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Yaratıcı drama yöntemiyle yapılan öğretim diğer yöntemlerle yapılan öğretime göre başarıda daha çok etkiye sahiptir. Bununla birlikte kontrol grubunda yapılan öğretim de deney grubu kadar etkili olmuştur. Yapım ekleri konusunda etkinlikler daha

geniş zaman dilimine yayılırsa ve mevcut etkinliklere ilaveten benzer etkinlikler uygulanırsa öğretim daha da etkili olabilir.

Diğerk araştırmalara bakıldığında yaratıcı drama yönteminin Türkçenin diğerk becerilerine de olumlu etki sağladığı görölmektedir.

“Yaratıcı Drama yönteminin kullanıldığı Türkçe derslerinde öğrencilerin kompozisyon kâğıtlarında gözle görülür bir ilerleme olmuştur” (Karateke, 2006: 94).

“...yaratıcı drama etkinlikleri sonucunda çocukların bir sözce içerisinde kullandıkları sözcük sayısının arttığı ve çocukların nesne, kişi ve durumları daha ayrıntılı bir şekilde ifaden daha uzun sözceler kullandıkları belirlenmiştir” (Cömertpay, 2006: 101).

V. BÖLÜM

5. Sonuç ve Öneriler

5.1. Sonuçlar

- Yaratıcı drama yöntemi, öğrencilerin yapım eklerini öğrenmesinde olumlu etkiye sahiptir.
- Yaratıcı drama yöntemi dışındaki yöntemler de öğrencilerin yapım eklerini öğrenme başarısını olumlu yönde etkilemiştir.
- Öğrencilerin yapım eklerini öğrenmesinde yaratıcı drama yöntemi diğer yöntemlere göre daha fazla etkili olmuştur.
- Elde edilen veriler çerçevesinde, yaratıcı drama yönteminin geleneksel yöntemle göre yapım eklerinin öğrenilmesinde daha büyük ve olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

5.2. Öneriler

Aşağıda araştırma sonuçları ve bu konu etrafında yapılan diğer araştırmaların incelenmesi neticesinde yaratıcı drama yönteminin uygulanmasına yönelik öneriler bulunmaktadır.

Öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Yaratıcı drama yöntemi eğitim ortamına getirdikleri ve ders ortamındaki başarıya etkisi nedeniyle dilbilgisi konularının ve Türkçenin diğer beceri alanlarının öğretiminde kullanılmalıdır.
- Yaygın ve örgün öğretimde görev yapan eğitimcilere yaratıcı drama

yönteminin yararlarına yönelik seminerler verilmelidir. Yaygın ve örgün öğretimde görev yapan eğitimcilerin yaratıcı drama yöntemini derslerde etkin bir şekilde kullanabilmelerine yönelik hizmet içi eğitim kursları açılmalı ve bu kurslara bu alanlarda görev yapan eğitimcilerin katılmaları sağlanmalıdır.

- Yaratıcı drama yönteminin derslerde uygulanması için sınıfların ayrıca düzenlenmesi gerekmektedir. Bu konuda okul yönetimi gerekli hassasiyeti göstermeli ve sınıfları gerektiği zamanlarda yaratıcı drama yönteminin uygulanmasına olanak sağlayacak seviyede hazır bulundurmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2007). Yaratıcı drama tanımı, aşamaları. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 7, 42 - 46.
- Akay, R. (2007). Dil değişiminin dilsel ve toplumsal nedenleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1 (4), 1 - 9.
- Aral, N. (2000). Eğitimde drama. İstanbul: Ya – Fa Yayın Pazarlama.
- Arslan, A., Şahin, A., Şahin, E. ve Akçay, A. (2011). Yaratıcı drama yönteminin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi tutumlarına etkisi. *Millî Eğitim Dergisi*, 190, 234 - 247.
- Aytaş, G., Çeçen, M. A. (2010). Ana dili eğitiminde dil bilgisi öğretiminin yeri ve önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 77 - 89.
- Banguoğlu, T. (2000). Türkçenin grameri. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Baş, H. Z. (2002). Drama yöntemiyle türkçe eğitimi. Ankara: Uzerler Matbaacılık.
- Bertiz, H., Bahar, M. ve Yeğen, G. (2010). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumları ve yöntemin fen ve teknoloji eğitiminde kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(30), 483 – 509.
- Cömertpay, B. (2006). Dramanın 5 - 6 yaş grubu çocuklarının dil edinimine etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, C., Yapıcı, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (9) 177 – 192.
- Demircan, C., İnandı Y. (2008). Köy enstitüleri programlarında anadilinin önemi ve Türkçe öğretimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (4), 1 - 13.
- Demirel, Ö., Şahinel M. (2006). Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Dinçay, M. (2008). Yapım ve çekim ekleri arasındaki farkın öğretiminde görsel öğelerin etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dolunay, S. K. (2010). Dil bilgisi öğretiminin amacı ve önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 275 - 284.
- Ediskun, H. (1999). Türk dilbilgisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Erdem, İ., Çelik, M. (2011). Dil bilgisi öğretim yöntemi üzerine değerlendirmeler. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*.6, (1), 1030 – 1041.
- Ergin, M. (2002). Türk dil bilgisi. İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- Eymen, U. E. (2007). SPSS kullanma kılavuzu. İstatistik Merkezi Yayınları.
- Gencan, T. N. (2001). Dilbilgisi. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Göğüş, B. (1978). Türkçe ve yazın eğitimi. Ankara: Gül Yayınevi.
- Gürel, Z., Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. (2007). Çocuk edebiyatı. Ankara: Öncü Kitap.
- İşcan, A., Kolukısa, H. (2005). İlköğretim ikinci kademe dil bilgisi öğretiminin durumu, sorunları ve çözüm önerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1 (5), 299 – 308.
- Kahraman, T. (2010). Dilbilgisi öğretiminin durumu ve sonuçları üzerine küçük bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi dergisi*, 27, 5 - 13.
- Karateke, E. (2006). Yaratıcı dramının ilköğretim II. kademedeki 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine olan etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, İ. G. (2008). İlköğretim dördüncü sınıf Türkçe dersinde yaratıcı drama yönteminin etkililiği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kodaz, A. (2007). Ortaöğretim 9. sınıflarda dil öğretiminde drama yönteminin etkililiği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Korkmaz, Z. (2007). Gramer terimleri sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretiminde drama yönteminin gerekliliği. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 503 – 519.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). İlköğretim türkçe dersi (6,7,8. sınıflar) öğretim programı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Morgül, M. (1999). Eğitimde yaratıcı dramaya merhaba. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Morgül, M. (1995). Yaratıcı drama ile oynayarak yaşayarak öğren. İstanbul: Ya - Pa Yayınları.
- Odacı, S. (2008). Üniversiteler için dil ve anlatım. Konya: Tablet Yayınları.
- Önder, A. (2000). Yaşayarak öğrenme için eğitici drama. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Özbay, M. (2006). Türkçe özel öğretim yöntemleri I. Ankara: Öncü Kitap.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim - öğretimde yeni bir yaklaşım: yaratıcı drama. *Kurgu Dergisi*, 18, 251 - 259.
- Sağlam T. (2007). Kendi oyununu kendin yap. Ankara: Deniz Kitabevi.
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2 (23), 573 - 582.
- Sönmez, K. (2006). İlköğretim ikinci kademedeki Türkçe ders kitaplarında yaratıcı drama yoluyla işlenebilecek metinlerin çözümlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, T., Topal, Y., Maden, S. ve Şahin, A. (2010). İlköğretim II. kademe Türkçe dersinde zarf (belirteç) konusunun drama yöntemi kullanılarak öğretimi. *Millî Eğitim Dergisi*, 186, 106 - 119.
- Türk Dil Kurumu. (2005). Türkçe sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ünalın, Ş. (2006). Türkçe öğretimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Üstündağ, T. (2008). Yaratıcı drama öğretmenimin günlüğü. Ankara: Pegem Akademi.
- Üstündağ, T. (2002). Yaratıcılığa yolculuk. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- ÜSTÜNOVA, K. (2004). Eklerin öğretimi üzerine bir iki söz. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 173 – 182.
- Yalçinkaya, E. (2010). Sosyal bilgiler dersinde kullanılan drama yöntemine ilişkin öğrenci görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 186, 278 - 289.
- Yeğen, Gülşen. Yaratıcı Drama (<http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/wu1.pdf>, 22.12.2010 tarihinde erişildi).

Ekler

Ek - 1

YAPIM EKLERİ TESTİ

Adı – Soyadı:

Numarası:

Sınıfı:

Aşağıda cümlelerde bazı kelimelerin altı çizilmiştir. Altı çizili kelimelerden içinde yapım eki olanlarının altına artı işareti koyunuz.

1. İnsanlık parayla satın alınamaz.
2. Ders çalışırken babası geldi.
3. Kalemimi ödünç verir misin?
4. O çok şakacı bir çocuktu.
5. Kocaman gözleriyle öylece bakakaldı.
6. Hep beraber saklambaç oynadılar.
7. Ortalık çok tozluydu.
8. Konuşma esnasında görevliler yanında duracak.
9. Kağıtları iyice boyamış.
10. Cüssesine göre oldukça atılgandır.
11. İngilizce konuşmayı çok istiyor.
12. Dün gece çok dalgındı.
13. Oynamayı çok sever.
14. Ekmekle birlikte bir şişe de su al.
15. Kartalların bakışları oldukça yırtıcıdır.
16. Dersten sonra sinemaya gidelim mi?
17. Kopuk düğmesi her şeyi anlatıyordu.
18. Sana söylediğim bu diziydi.
19. Kitapsız kütüphane olmaz.
20. Soruları kısa sürede çözdü.

Ek – 2**Geleneksel Yöntemlerle Kullanılan Ders Planları****Plan - 1****Sınıf:** 6 - D**Süre:** 40 dakika**Konu:** Yapım Ekleri**Araç ve gereçler:** Sözlük, İmla Kılavuzu. Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı**Yöntem:** Açıklayıcı Anlatım ve Soru-cevap**Kazanım:** Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.**İşleniş:****Yapım Eki**

Kökü isim ya da fiil olan kelimelere eklendiğinde kelimenin kök anlamına bağlantılı bir şekilde yeni anlamlar kazandıran eklerdir. Yapım ekleri eklendiği kelimenin anlamı haricinde kimi zaman türünü de değiştirir.

Örnek:

Ağaç – lık, tuz – cu, golsüz

Yapım Eki Çeşitleri:

Türkçede dört çeşit yapım eki vardır:

- e. İsimden isim yapma ekleri
Dava – cı, arka – daş, göz – lük
- f. İsimden fiil yapma ekleri
Oyn – a, kısa – l, an - la
- g. Fiilden isim yapma ekleri
Gel – mek, gül – üş, al – ı - m
- h. Fiilden fiil yapma ekleri
Koş – tur -, yat – ı - l -, bul – u – n -

Çekim ekleri eklendikleri kök ve gövdelerin anlamlarını değıştirmezler. Bununla beraber kök ve gövdelere işlevsellik kazandırırılar.

Bir sözcüğe önce yapım eki sonra çekim eki getirilir. Aksi bir durum söz konusu değildir.

Örnek cümleler

Pikniği ormanlık alanda yapalım.

Dün gece uykusuz kaldım.

Bir maçla kendini golcü zannetti.

Tahtada (yukarıda) yazılı olan örnek cümlelerdeki yapım eki almış kelimeleri bulunuz ve aldıkları yapım eklerini gösteriniz.

Değerlendirme:

Yapım ekleri hakkında neler öğrendiniz? Yapım ekleriyle çekim ekleri arasında ne gibi farklar vardır?

Yapım ekleri eklendikleri kelimelerde ne gibi değışiklikler yaparlar?

Ek - 3**Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılan Ders Planları****Plan - 1****Sınıf:** 6 - A**Süre:** 40 Dakika**Konu:** Yapım Ekleri**Araç ve gereçler:** Sözlük, İmla Kılavuzu. Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı, Etkinlik kartları**Yöntem:** Yaratıcı Drama Yöntemi**Kazanım:** Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.**İşleniş****Hazırlık - Isınma:**

1. Gönüllü öğrencilerin tahtaya gelerek iki eşit gruba ayrılması istenir. Oluşan iki grubun karşı karşıya durması istenir. Bu gruplardan öğrencilerin sırasıyla seçtikleri bir hayvanın taklidini yaparak diğer gruba yürümeleri, aynı esnada kendi isimlerini söylemeleri istenir. (5 dk.)

Konunun işlenişi:**Yapım Eki**

Kökü isim ya da fiil olan kelimelere eklendiğinde kelimenin kök anlamına bağlantılı bir şekilde yeni anlamlar kazandıran eklerdir. Yapım ekleri eklendiği kelimenin anlamı haricinde kimi zaman türünü de değiştirir.

Örnek:

Ağaç – lık, tuz – cu, golsüz

Çekim ekleri eklendikleri kök ve gövdelerin anlamlarını değıştirmezler. Bununla beraber kök ve gövdelere işlevsellik kazandırırılar.

Bir sözcüğe önce yapım eki sonra çekim eki getirilir. Aksi bir durum söz konusu değildir.

Canlandırma:

Gönüllüler arasından 5 öğrenci seçilir. Bu öğrencilerden biri üzerinde araba çizili kağıdı alır. O arabayı canlandıracaktır. Diğer öğrencilere üzerinde -cı, -lar, -da, -sız eklerinin yazılı olduğu kartlar dağıtılır. Öğrenciler oyun başlamadan önce bu kağıtları görünebilecek şekilde üzerlerine yapıştırırlar.

Üzerlerinde eklerin yazılı olduğu kartlara sahip olan öğrenciler köşelerde beklerler. Bulundukları köşeler sokakları temsil eder. Araba yazılı kağıda sahip olan öğrenci araba taklidi yaparak sokakları dolaşmaya başlar. Araba eklere sırasıyla uğramaya başlar. Araba her bir ekin yanına geldiğinde ekin sahibi olan öğrenci arabanın elinden tutar ve arabaya eklenir. Artık bu iki öğrenci bir olmuştur ve ek hangi görevdeyse sonraki taklit ona göre şekillenir. Eklenen ek yapım ekiyse eklenen kişi taklidi devam ettirirken arabaya eklenen ek çekim eki ise araba rol yapmaya devam eder.

Örnek: Araba -cı ekinin yanına geldiğinde,-cı eki arabanın elini tutar ve bu eke sahip olan öğrenci –cı eki yapım eki olduğu için arabacı olan bir insanın neler yapabileceğini canlandırır.

Bu şekilde taklidi ilk yapan kişi araba iken -cı eki yapım eki olduğu için araba ve -cı bir araya geldiğinde taklidi yapan kişi ikinci kişi yani -cı eki olur.

Araba -lar ekinin yanına geldiğinde -lar çekim eki olduğu için arabayı yeni bir duruma sokmaz bu nedenle araba taklit yapmaya devam eder.

Araba -sız ekinin yanına geldiğinde,-sız eki arabanın elini tutar ve bu eke sahip olan öğrenci –sız eki yapım eki olduğu için arabasız bir insanın halini canlandırır.

Oyun arabanın sırasıyla dört eke de uğramasıyla sona erer. (15 dk.)

Değerlendirme - Tartışma:

1. Yapım ekleriyle çekim ekleri arasında ne gibi farklar vardır?
2. Öğrencilere yapılan çalışmaların faydalı olup olmadığı sorulur. Cevabın olumlu ya da olumsuz olmasına göre neden böyle bir yargıya vardıkları öğrenilir. Ayrıca dersten yola çıkarak öğrencilerin drama ile ilgili görüşleri istenir.
3. “Siz bu konuda farklı bir etkinlik yaptırmak isteseydiniz nasıl bir etkinlik planlardınız?” sorusu sorularak verilen cevaplar üzerinde öğrencilerin tartışması sağlanır.
4. Tahtaya 3 adet örnek cümle yazılarak cümlelerdeki kelimelerde yer alan yapım eklerini bulmaları istenir. (5 dk.)

Ek - 4**Plan – 2****Sınıf:** 6 - A**Süre:** 40 Dakika**Konu:** Yapım Ekleri**Araç ve gereçler:** Sözlük, İmla Kılavuzu. Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı, Etkinlik kartları**Yöntem:** Yaratıcı Drama Yöntemi**Kazanım:** Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar.**İşleniş****Hazırlık - Isınma:**

1. Gönüllü öğrencilerin tahtaya gelerek iki eşit gruba ayrılmaları istenir. Oluşan iki grubun karşı karşıya durması istenir. Bu gruplardan öğrencilerin sırasıyla karşılıklı tekerleme söyleyerek ve beden hareketleriyle ritim tutarak diğer gruba yürümeleri istenir. (5 dk.)

Konunun işlenişi

Önceki dersimizde “Yapım ekleri, kökü isim ya da fiil olan kelimelere eklendiğinde kelimenin kök anlamına bağlantılı bir şekilde yeni anlamlar kazandıran eklerdir.” demiştik. Şimdi de yapım eklerinin çeşitlerini görelim.

Yapım Eki Çeşitleri:

Türkçede dört çeşit yapım eki vardır:

- i. İsimden isim yapma ekleri
Dava – cı, arka – daş, göz – lük
- j. İsimden fiil yapma ekleri
Oyn – a, kısa – l, an – la
- k. Fiilden isim yapma ekleri
Gel – mek, gül – üş, al – ı - m
- l. Fiilden fiil yapma ekleri
Koş – tur -, yat – ı - l -, bul – u – n -

Canlandırma:

Masanın üstünde üç ayrı grupta kümelenmiş kartlar vardır. Bu kartlar beşer tane ve üzerinde yazan kelimeler görülecek şekildedir. Kartların üzerinde yer alan kelimelerden üç tanesi isim iki tanesi fiildir. Her grupta yer alan beş kelime de ortaktır. Gönüllü öğrenciler arasından üç öğrenci seçilecek ve öğrencilere de beşer kart dağıtılacaktır. Öğrencilere dağıtılan kartlarda İ.İ.Y.E. vardır.

Gönüllüler arasından öğrenciler seçilir ve seçilen öğrencilere üzerinde eklerin olduğu kartlar dağıtılır. Bu kartların her birinde bir ek yazmaktadır. Öğrencilerden ellerindeki kartlarda bulunan ekleri masanın üstünde bulunan kartlardaki kelimelerle eşleştirmeleri ve doğru bir şekilde eşleşmiş olan kartlarla oluşan yeni kelimeyi bulduklarında eşleştirmeyi durdurup o kelimeyi sınıfta canlandırmaları istenir. Eşleştirmeler sırayla yapılır. 3 doğru eşleştirme yapan öğrenci doğru eşleştirdiği üç kelimeyi bir araya getirerek içinde bu üç kelimenin yer aldığı bir doğaçlama ortaya koyar. Bunun için öğrencilere kelimelerin eşleştirmeleri bittiğinde 2 dakika süre verilir. Süre bittiğinde öğrenciden doğaçlamayı yapması istenir.

Not: Masanın üstünde bulunan üç grupta yer alacak kelimeler şunlardır: Türk,

yol, kitap, koş-, yaz-.

Öğrencilere verilecek kartlarda yer alan ekler şunlardır: -çe, -lık, -cı, -cık, -sız.
(20 dk.)

Değerlendirme - Tartışma:

1. Tahtaya örnek cümleler yazılarak cümlelerdeki kelimelerde yer alan yapım eklerini bulmaları istenir. (5 dk.)
2. “Siz bu konuda farklı bir etkinlik yaptırmak isteseydiniz nasıl bir etkinlik planlardınız?” sorusu sorularak verilen cevaplar üzerinde öğrencilerin tartışması sağlanır.(15 dk.)

Ek - 5**Plan – 3****Sınıf:** 6 - A**Süre:** 40 Dakika**Konu:** Yapım Ekleri**Araç ve gereçler:** Sözlük, İmla Kılavuzu. Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı, Etkinlik kartları**Yöntem:** Yaratıcı Drama Yöntemi**Kazanım:** Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar.**İşleniş****Hazırlık - Isınma:**

1. Gönüllü bir öğrenciden tahtaya gelmesi istenir. Bu öğrenciye “Tren olduğunu hayal et. Rayların üzerinde önce yavaş, sonra hızlı hareket et. Bunu yaparken bedenini ve sesini kullanmayı ihmal etme.” denir. Daha sonra öğrenciden söyleneni yapması istenir. (5 dk.)

Konunun İşlenişi

İsimden isim yapma ekleri

“ -cı, -ci, -cu, -cü, -çı, -çi, -çu, -çü”

İşlek eklerden biridir, Banguoğlu (2000:162)’na göre anlatım alanı çok genişlemiştir. Başlıca anlatım çeşitleri şu şekildedir:

- e. Türlü adlara gelip o nesne ile uğraşanı, onu yapanı, satanı gösterir:
futbol - cu, bek - çi, diş - çi gibi.

f. Bir nesneyle daha başka türlü ilgili kişiyi gösterir:

yol - cu, göz - cü, dava - cı gibi.

g. Adlara ve bazı sıfatlara gelerek kişinin bir şeye olan alışkanlığını gösterir:

şaka - cı, kavga - cı, dalga - cı gibi.

h. Bir düşüncenin bir inanışını veya sahibinin taraflılarını gösterir:

akıl - cı, Atatürk - çü gibi (Banguoğlu, 2000: 162-163)

Canlandırma:

Gönüllüler arasından 3 öğrenci seçilir. Öğrencilere aşağıdaki metin ile metni kavramaları için 5 dakika verilir.

Ali ile Ahmet evde çalışma masasına oturmuş ödevlerini yapacaklardır. Ödev konusu o gün okulda yeni öğrenilen yapım ekleridir. Ali sandalyesine oturmuş masada ödevini yapıp yapım ekleri konusunu tekrar ederken Ahmet Ezel adlı dizinin televizyonda tekrarlanan eski bölümünü izlemektedir. Ali Ahmet'i ödev yapması konusunda uyarır ama Ahmet Ali'ye; "Mesele her gün ödev yapmak değil, mesele Ezel yayındayken tek bir bölümünü bile kaçırmamaktır yeğen." der.

Evdeki durum bu şekildeyken birden telefon çalar, telefonu Ahmet açar. Telefonu eden yan komşu kemal beydir. Kemal bey "Kim Beş Yüz Bin İster" adlı yarışmaya katılmıştır. Beş yüz bin lirayı almak için son sorudadır ama soruyu bilemez. Joker hakkını kullanarak Alileri aramıştır. Durumu açıkladıktan sonra soruyu sorar Kemal Bey;

- Yapım eklerinin görevi aşağıdakilerden hangisidir?

a) Eklendiği sözcüğü yeni bir sözcük haline getiren eklerdir. Örn: Kitap-lık

b) Eklendiği sözcüğün anlamını değiştirmeyip, yalnızca cümle içindeki görevini belirleyen eklerdir. Örn: Ağaç-ta

Ahmet ders çalışmadığı için sorunun cevabını bulamaz. O anda telefonu Ali alır ve sorunun cevabının a şıkkı olduğunu söyler. Telefon kapandığında Ali Ahmet'e döner, der ki;

- Mesele sadece Ezel izleyip dersten kaytarmak değil, mesele zamanı geldiğinde doğru cevabı verebilip ezelden ebede mutlu olabilmektir yeğen.

Bu sözleri duyan Ahmet'in karşılığında ne dediği ve Ali'nin cevap verip vermediği bu iki öğrenci tarafından doğaçlanır.

(Tahtaya bir masa ve sıra çıkarılarak ev ortamı canlandırılabilir.) (20 dk.)

Değerlendirme - Tartışma:

1. Tahtaya örnek cümleler yazılarak cümlelerdeki kelimelerde yer alan yapımlar eklerini bulmaları istenir. (5 dk.)

Ek – 6**Plan - 4****Sınıf:** 6 - A**Süre:**40 Dakika**Konu:** Yapım Ekleri**Araç ve gereçler:** Sözlük, İmla Kılavuzu. Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı, Etkinlik kartları**Yöntem:** Yaratıcı Drama Yöntemi**Kazanım:** Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.**İşleniş****Hazırlık - Isınma:**

1. Gönüllüler arasından bir öğrenci seçilir. Öğrenciden bir trenin raylar üzerinde nasıl gittiğini canlandırması istenir. (5 dk.)

Konunun işlenişi:**Yapım Eki**

Yapım eki ile ilgili önceki derste öğrenilen temel bilgiler hatırlatılır.

Kökü isim ya da fiil olan kelimelere eklendiğinde kelimenin kök anlamına bağlantılı bir şekilde yeni anlamlar kazandıran eklerdir. Yapım ekleri eklendiği kelimenin anlamı haricinde kimi zaman türünü de değiştirir.

Bir sözcüğe önce yapım eki sonra çekim eki getirilir. Aksi bir durum söz konusu değildir.

Canlandırma:

Gönüllüler arasından 5 öğrenci seçilir. Bu öğrencilerden biri üzerinde doktor yazılı kağıdı alır. Bu kişi bir doktoru canlandıracaktır. Diğer öğrencilere üzerinde -a, -lar, -da, -sız eklerinin yazılı olduğu kartlar dağıtılır. Öğrenciler oyun başlamadan önce bu kağıtları görünebilecek şekilde üzerlerine yapıştırırlar.

Üzerlerinde eklerin yazılı olduğu kartlara sahip olan öğrenciler kenarda sıra halinde beklerler. Doktor yazılı kağıda sahip olan öğrenci doktor taklidi yaparak öğrencileri sırasıyla çağırmaya başlar. Doktorun yanına sırasıyla gelmeye başlayan öğrenciler sahip oldukları kağıtta yazılı olanlardan yola çıkarak bulundukları durumu canlandırırlar. Canlandırma esnasında canlandırmayı yapan kişi isterse diğer öğrencilerden yardım alabilir.

Örnek: doktorun yanına gelen kişide –a eki varsa, öğrenci doktora bir şey uzatır ve yanındaki arkadaşına: “kağıtları doktora uzattım” der. (15 dk.)

Değerlendirme - Tartışma:

1. Yapım ekleriyle çekim ekleri arasında ne gibi farklar vardır?
2. Öğrencilere yapılan çalışmaların faydalı olup olmadığı sorulur. Cevabın olumlu ya da olumsuz olmasına göre neden böyle bir yargıya vardıkları öğrenilir.
3. “Siz bu etkinlikte yer alsaydınız, ne yapardınız?” sorusu sorularak verilen cevaplar üzerinde öğrencilerin tartışması sağlanır.
4. Tahtaya 3 adet örnek cümle yazılarak cümlelerdeki kelimelerde yer alan yapım eklerini bulmaları istenir. (5 dk.)

Ek - 7**Plan – 5****Sınıf:** 6 - A**Süre:** 40 Dakika**Konu:** Yapım Ekleri**Araç ve gereçler:** Sözlük, İmla Kılavuzu. Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı, Etkinlik kartları**Yöntem:** Yaratıcı Drama Yöntemi**Kazanım:** Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar.**İşleniş****Hazırlık - Isınma:**

1. Gönüllü öğrencilerin tahtaya gelerek iki eşit gruba ayrılımları istenir. Oluşan iki grubun karşı karşıya durması istenir. Bu gruplardan öğrencilerin sırasıyla karşılıklı şarkı söyleyerek ve beden hareketleriyle ritim tutarak diğer gruba yürümeleri istenir. (5 dk.)

Konunun işlenişi

Önceki ders gösterilen yapım eklerinin çeşitleri konusu ana hatlarıyla hatırlatılır.

Canlandırma:

Masanın üstünde üç ayrı grupta kümelenmiş kartlar vardır. Bu kartlar beşer tane ve üzerinde yazan kelimeler görülecek şekildedir. Kartların üzerinde yer alan kelimelerden üç tanesi isim iki tanesi fiildir. Her grupta yer alan beş kelime de ortaktır. Gönüllü öğrenciler arasından üç öğrenci seçilecek ve öğrencilere de beşer kart

dağıtılacaktır. Öğrencilere dağıtılan kartlarda İ.İ.Y.E. vardır.

Gönüllüler arasından öğrenciler seçilir ve seçilen öğrencilere üzerinde eklerin olduğu kartlar dağıtılır. Bu kartların her birinde bir ek yazmaktadır. Öğrencilerden ellerindeki kartlarda bulunan ekleri masanın üstünde bulunan kartlardaki kelimelerle eşleştirmeleri ve doğru bir şekilde eşleşmiş olan kartlarla oluşan yeni kelimeyi bulduklarında eşleştirmeyi durdurup o kelimeyi sınıfta canlandırmaları istenir. Eşleştirmeler sırayla yapılır. 3 doğru eşleştirme yapan öğrenci doğru eşleştirdiği üç kelimeyi bir araya getirerek içinde bu üç kelimenin yer aldığı bir doğaçlama ortaya koyar. Bunun için öğrencilere kelimelerin eşleştirmeleri bittiğinde 2 dakika süre verilir. Süre bittiğinde öğrenciden doğaçlamayı yapması istenir.

Not: Masanın üstünde bulunan üç grupta yer alacak kelimeler şunlardır: Okul, kurt, ayakkabı, oku-, geç-.

Öğrencilere verilecek kartlarda yer alan ekler şunlardır: -lu, -lık, -cı, cık-, -sız.
(20 dk.)

Değerlendirme - Tartışma:

1. Tahtaya örnek cümleler yazılarak cümlelerdeki kelimelerde yer alan yapım eklerini bulmaları istenir. (5 dk.)
2. Yapım eklerinin çeşitleri nelerdir?

Ek - 8**Plan – 6****Sınıf:** 6 - A**Süre:** 40 Dakika**Konu:** Yapım Ekleri**Araç ve gereçler:** Sözlük, İmla Kılavuzu. Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı, Etkinlik kartları**Yöntem:** Yaratıcı Drama Yöntemi**Kazanım:** Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar.**İşleniş****Hazırlık - Isınma:**

1. Gönüllü bir öğrenciden tahtaya gelmesi istenir. Bu öğrenciye “Uçak olduğunu hayal et. Yavaş yavaş hareketlenerek pistten kalkış yap ve bulutların arasında hareket et. Bunu yaparken bedenini ve sesini kullanmayı ihmal etme.” denir. Daha sonra öğrenciden söyleneni yapması istenir. (5 dk.)

Konunun İşlenişi

Önceki ders öğrencilere anlatılan yapım eklerinin işlevleri ve kelimeye kazandırdığı anlam özellikleri ana hatlarıyla tekrar edilerek öğrencilerin bilgileri hatırlaması sağlanır.

Canlandırma

Masanın üstünde üç ayrı grupta kümelenmiş kartlar vardır. Bu kartlar beşer tane ve üzerinde yazan kelimeler görülecek şekildedir. Kartların üzerinde yer alan

kelimelerden üç tanesi isim iki tanesi fiildir. Her grupta yer alan beş kelime de ortaktır. Gönüllü öğrenciler arasından üç öğrenci seçilecek ve öğrencilere de beşer kart dağıtılacaktır. Öğrencilere dağıtılan kartlarda İ.İ.Y.E. vardır.

Gönüllüler arasından öğrenciler seçilir ve seçilen öğrencilere üzerinde eklerin olduğu kartlar dağıtılır. Bu kartların her birinde bir ek yazmaktadır. Öğrencilerden ellerindeki kartlarda bulunan ekleri masanın üstünde bulunan kartlardaki kelimelerle eşleştirmeleri ve doğru bir şekilde eşleşmiş olan kartlarla oluşan yeni kelimeyi bulduklarında eşleştirmeyi durdurup o kelimeyi sınıfta canlandırmaları istenir. Eşleştirmeler sırayla yapılır. 3 doğru eşleştirme yapan öğrenci doğru eşleştirdiği üç kelimeyi bir araya getirerek içinde bu üç kelimenin yer aldığı bir doğaçlama ortaya koyar. Bunun için öğrencilere kelimelerin eşleştirmeleri bittiğinde 2 dakika süre verilir. Süre bittiğinde öğrenciden doğaçlamayı yapması istenir.

Not: Masanın üstünde bulunan üç grupta yer alacak kelimeler şunlardır: göz, para, gömlek, uyu-, koş-.

Öğrencilere verilecek kartlarda yer alan ekler şunlardır: -çe, -lık, -cı, -cık, -sız.
(20 dk.)

Değerlendirme - Tartışma:

1. Tahtaya örnek cümleler yazılarak cümlelerdeki kelimelerde yer alan yapım eklerini bulmaları istenir. (5 dk.)

Ek – 9

Uygulama esnasında Çekilen Örnek Resimler

Not: İlk ders planı çerçevesinde yapılan etkinlik esnasında çekilmiştir.

Not: İlk ders planı çerçevesinde yapılan etkinlik esnasında çekilmiştir.

Not: İlk ders planı çerçevesinde yapılan etkinlik esnasında çekilmiştir.

Ek - 10

İLKÖĞRETİM TÜRKÇE 6 ÜNİTELENDİRİLMİŞ YILLIK DERS PLANI

SÜRE			KAZANIMLARIN METİNLERE DAĞILIMI	DİĞER DERSLER VE ARA DİSİPLİNLERLE İLİŞKİLENDERMELER	ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTABI ETKİNLİKLERİ	YÖNTEM VE TEKNİKLER	ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
AY	HAFTA	SAAT					
EYLÜL	III	8	1. TEMA: SEVGİ TÜRKİYE - Adil TURAN OKUMA: 1.1./1.2./1.4./2.1. /2.3. /2.4./2.13./2.18./2.25./ 2.26./ 2.27./2.28. /2.30./4.3./5.1./5.2. /5.3. /5.4./5.7. KONUŞMA: 1.4./2.1./2.2./2.3./2.5.3.12. /5.1. YAZMA : 1.1./1.2./1.11./2.7./ 2.10./2.12./3.4./4.1./4.3./ 5.2./5.4./5.8./6.1. DİL BİLGİSİ:1.1.		OKUMA: 1, 2, 3, 4, 5. KONUŞMA: Sözlü anlatım YAZMA: 6, 7. DİL BİLGİSİ: 8, 9.	- Sesli okuma - Ezbere okuma - Katılımlı konuşma - Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma - Tümevarım	- Etkinlikler - Sözlü Anlatımı Değerlendirme Formu - Öz Değerlendirme Formu - Çalışma kâğıtları - Gözlem Formları - Açık uçlu sorular
	IV		1. TEMA: SEVGİ ESKİCİ - Refik Halit KARAY OKUMA: 1.1./1.2./1.3. /1.5./2.1./2.4./2.6. /2.7./2.8./2.9./ 2.13./2.21./2.22./2.23./ 2.24./2.28./2.31./5.8. KONUŞMA: 1.3./1.8. /1.10./1.11./2.2./2.3./2.7. /3.12. YAZMA: 1.1./1.2./1.11./2.1./2.12./3.4. /5.4./5.5./5.8./ 6.1. DİL BİLGİSİ: 1.2.	• Girişimcilik	OKUMA: 1, 2, 3, 4, 5. KONUŞMA: 6., Sözlü anlatım YAZMA: 7, 8. DİL BİLGİSİ: 9, 10.	- Sesli okuma - Güdümlü konuşma - Grup olarak yazma - Tümevarım	- Etkinlikler - Akran Değerlendirme Formu - Grup Öz Değerlendirme Formu - Etkinlikler - Gözlem Formları - Açık uçlu sorular
EKİM	I	7	1. TEMA: SEVGİ SEVGİ PAYLAŞTIKÇA ÇOĞALIR - N. BARTOSCHEK OKUMA: 2.1./2.2./2.3./2.4./2.12./2.13./2.15./2.19./2.20./ 2.24./2.27./2.30./4.3./5.8. KONUŞMA: 1.1./1.2./1.8./2.4./2.5./2.6./2.7./2.9./3.1./3.4./ 3.5./3.7./3.8./3.11./3.12./5.3. YAZMA: 1.2./1.11./2.8./2.12./3.2./6.2. DİL BİLGİSİ: 1.3.	• Kariyer bilincini geliştirme	OKUMA: 1, 2, 3, 4. KONUŞMA: 5., Sözlü anlatım YAZMA: 6. DİL BİLGİSİ: 7, 8.	- İşaretleyerek okuma - Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma - Duyulardan hareketle yazma - Tümevarım	- Açık uçlu, kısa cevaplı sorular - Konuşma Becerisini Değerlendirme Formu - Akran Değerlendirme Formu - Etkinlikler - Gözlem Formları
	II	8	1. TEMA: SEVGİ SEVGİ PAYLAŞTIKÇA ÇOĞALIR - N. BARTOSCHEK OKUMA: 2.1./2.2./2.3./2.4./2.12./2.13./2.15./2.19./2.20./ 2.24./2.27./2.30./4.3./5.8. KONUŞMA: 1.1./1.2./1.8./2.4./2.5./2.6./2.7./2.9./3.1./3.4./ 3.5./3.7./3.8./3.11./3.12./5.3. YAZMA: 1.2./1.11./2.8./2.12./3.2./6.2. DİL BİLGİSİ: 1.3.	• Kariyer bilincini geliştirme	OKUMA: 1, 2, 3, 4. KONUŞMA: 5., Sözlü anlatım YAZMA: 6. DİL BİLGİSİ: 7, 8.	- İşaretleyerek okuma - Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma - Duyulardan hareketle yazma - Tümevarım	- Açık uçlu, kısa cevaplı sorular - Konuşma Becerisini Değerlendirme Formu - Akran Değerlendirme Formu - Etkinlikler - Gözlem Formları
	III	8	2. TEMA: ATATÜRK ATATÜRK - Ahmet KAPULU OKUMA: 1.5./2.1./2.7./2.8./2.11./2.13./2.14./4.4./5.2./5.5./ 5.6./5.7. KONUŞMA: 1.9./1.10./3.3./3.5./3.8./3.9./3.12. YAZMA: 2.11./2.12./3.4./5.4./5.7./ 5.9./6.1./6.2. DİL BİLGİSİ: 1.4.	Atatürkçülük 1. Atatürk'ün hayatı ile ilgili olaylar 2. Atatürk'ün fikir hayatı	OKUMA: 1, 2, 3, 4, 5. KONUŞMA: 6. Sözlü anlatım YAZMA: 7. DİL BİLGİSİ: 8.	- İşaretleyerek okuma - Kendini karşısındakinin yerine koyarak konuşma - Yaratıcı yazma - Tümevarım	- Sözlü Anlatımı Değerlendirme Formu - Etkinlikler - Grup Değerlendirme Formu - Gözlem Formları
	IV		2. TEMA: ATATÜRK ATATÜRK - Ahmet KAPULU OKUMA: 1.5./2.1./2.7./2.8./2.11./2.13./2.14./4.4./5.2./5.5./ 5.6./5.7. KONUŞMA: 1.9./1.10./3.3./3.5./3.8./3.9./3.12. YAZMA: 2.11./2.12./3.4./5.4./5.7./ 5.9./6.1./6.2. DİL BİLGİSİ: 1.4.	Atatürkçülük 1. Atatürk'ün hayatı ile ilgili olaylar 2. Atatürk'ün fikir hayatı	OKUMA: 1, 2, 3, 4, 5. KONUŞMA: 6. Sözlü anlatım YAZMA: 7. DİL BİLGİSİ: 8.	- İşaretleyerek okuma - Kendini karşısındakinin yerine koyarak konuşma - Yaratıcı yazma - Tümevarım	- Sözlü Anlatımı Değerlendirme Formu - Etkinlikler - Grup Değerlendirme Formu - Gözlem Formları

SÜRE							
AY	HAFTA	SAAT	KAZANIMLARIN METİNLERE DAĞILIMI	DİĞER DERSLER VE ARA DİSİPLİNLERLE İLİŞKİLENDERMELER	ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTABI ETKİNLİKLERİ	YÖNTEM VE TEKNİKLER	ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
KASIM	I	8	1. TEMA: SEVGİ KELOĞLAN İLE SİHİRLİ KUŞ - Anonim (drl.: Ziya ŞAFAK) DİNLEME/İZLEME: 1.1./1.2./1.3./1.4./2.1./2.2./2.3./2.4. 2.6./2.7./2.12./2.15./2.17./2.18./2.19./2.20./2.21./4.4./4.6./5.1./5.2./5.3 KONUŞMA: 2.1./2.2./2.3./2.6. /3.12./5.1. YAZMA:1.1./1.4./1.11./2.2./2.6./2.7./2.12./3.1./4.1./4.2./4.3./6.1. DİL BİLGİSİ: 1.5.		DİNLEME/İZLEME: 1, 2, 3, 4, 5, 6. KONUŞMA: 6, Sözlü anlatım YAZMA: 7, 8. DİL BİLGİSİ: 9.	- Seçici dinleme - Yaratıcı konuşma - Yaratıcı yazma - Tümevarım	- Sözlü Anlatımı Değerlendirme Formu - Öz Değerlendirme Formu - Açık uçlu, kısa cevaplı sorular - Performans Değerlendirme - Kazanım Değerlendirme Formu - Öğrenci Ürün Dosyası - Okuma Gelişim Dosyası
	II		2. TEMA: ATATÜRK ATATÜRK'ÜN KİŞİLİĞİ VE ÖZELLİKLERİ - Yrd. Doç. Dr. Muhammed ŞAHİN OKUMA: 1.5./2.1./2.3./2.4./2.5./2.10./2.13./2.14./2.17./2.21./2.27./2.30. /5.4./5.6. KONUŞMA: 1.9./3.5./3.7./3.9./3.12./4.3./4.4./5.1. YAZMA: 1.4./1.5./1.11./2.1./2.2./2.7./2.12./3.3./6.2. DİL BİLGİSİ: 1.6.	Atatürkçülük 4. Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri 7. Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem	OKUMA: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. KONUŞMA: Sözlü anlatım YAZMA: 8. DİL BİLGİSİ: 9, 10.	- Metinlerle ilişkilendirme - Katılımlı konuşma - Grup olarak yazma - Tümevarım	- Sözlü Anlatımı Değerlendirme Formu - Grup Öz Değerlendirme Formu - Etkinlikler - Gözlem Formları
	III	7					
	IV	8	3. TEMA: BİLİM VE TEKNOLOJİ ALO... GRAHAM BEL - Ülker KÖKSAL OKUMA: 1.1./1.2./1.3./1.5./2.1./2.4./2.7./2.12./2.15./2.19./2.27./4.3./5.3. KONUŞMA: 1.4./1.8./2.2./2.3./2.7./2.8./3.12./5.1. YAZMA: 1.5./1.6./1.8./1.9./1.11./2.12./3.3./6.2. DİL BİLGİSİ: 1.7.		OKUMA: 1, 2, 3. KONUŞMA: Sözlü anlatım YAZMA: 4, 5. DİL BİLGİSİ: 6, 7.	- Okuma tiyatrosu - Yaratıcı konuşma - Boşluk doldurma yöntemi - Tümevarım	- Öz Değerlendirme Formu - Boşluk Doldurma - Gözlem Formları - Açık uçlu, kısa cevaplı sorular
	V		3. TEMA: BİLİM VE TEKNOLOJİ GELECEĞİN DÜNYASI - Ruth MUSGRAVE OKUMA: 1.5./2.1./2.7./2.8./2.9./2.13./2.14./2.15./2.16./2.24./2.27./2.28./4.3. KONUŞMA: 1.7./1.8./1.10./1.11./1.12./3.1./3.7./3.12./5.2. YAZMA: 1.5./1.6./1.7./2.12./3.1./6.1. DİL BİLGİSİ: 1.7.		OKUMA: 1, 2, 3, 4, 5. KONUŞMA: Sözlü anlatım YAZMA: 7. DİL BİLGİSİ: 8.	- Soru sorarak okuma - Güdümlü konuşma - Grup olarak yazma - Soru – cevap	- Gözlem Formu - Grup Öz Değerlendirme Formu - Öz Değerlendirme Formu - Açık uçlu, kısa cevaplı sorular - Çalışma Kâğıtları

Ek - 11

Uygulama Onay Belgesi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/140279
Konu : Anket.
Erhan YEŞİLYURT.

21./12/2010

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 18/10/2010 tarih ve 908 sayılı yazısı.
b) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c) Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın 11/04/2007 tarih ve 1950 sayılı emri.
d) Milli Eğitim Müdürlüğü Anket Komisyonu'nun 15/12/2010 tarihli tutanağı.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Erhan YEŞİLYURT'un**, ilimizde ekte isimleri belirtilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerine Yapım Eklerinin Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi**" konulu anket çalışmasını yapma istekleri hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Erhan YEŞİLYURT'un**, ilimizde ekte isimleri belirtilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerine Yapım Eklerinin Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi**" konulu anket çalışmasını yapması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, İlgi (c) Bakanlık Emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Dr. Müderris YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

EKLER:

1- İlgi yazı örneği ve ekleri.

O L U R
..12/2010

Fezullah ÖZCAN
Vali a.
Vali Yardımcısı